

"Kapital Bank" ASC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

.....

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat.....	2
Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat.....	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	4
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası.....	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı.....	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları.....	19
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....	20
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər.....	20
7. İnvestisiya qiymətli kağızları.....	22
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	22
9. Əmlak və avadanlıqlar.....	34
10. Qeyri-maddi aktivlər.....	35
11. Vergilər.....	35
12. Kredit zərəri xərci və digər dəyersizləşmə və ehtiyatlar.....	36
13. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	37
14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər.....	38
15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	39
16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	39
17. Subordinasiyalı kredit.....	40
18. Kapital.....	40
19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər.....	40
20. Xalis haqq və komissiya gəliri.....	44
21. Digər əməliyyat gəliri.....	44
22. İşçilər üzrə xərclər.....	44
23. Ümumi və inzibati xərclər.....	44
24. Risklərin idarə edilməsi.....	45
25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərin ölçülməsi.....	56
26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	60
27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar.....	60
28. Maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər.....	62
29. Kapitalın adekvatlığı.....	62
30. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr.....	63

Müstəqil auditorun hesabatı

"Kapital Bank" ASC-nin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz "Kapital Bank" ASC-nin və onun törəmə müəssisəsinin ("Bank") 31 dekabr 2019-cu il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər, konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditə üzrə auditorun məsuliyyəti bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məəcəlləsi"nə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) ("MBESS Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Bankdan müstəqillik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Bankı ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədımız ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Banka daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyəti daşıyıyıq.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Audit komitəsinin nəzərinə çatdırmalıyıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

2 mart 2020-ci il

Bakı, Azərbaycan

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2019-cu il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2019	2018
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	1,685,202	1,540,129
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	124,318	394,187
Investisiya qiymətli kağızları	7	465,136	335,406
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	1,705,632	1,409,746
Əmlak və avadanlıqlar	9	53,695	43,273
İstifadə hüququ olan aktivlər	3	41,132	-
Qeyri-maddi aktivlər	10	22,205	18,536
Cari mənfəət vergisi aktivləri		47,934	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	11	-	10,650
Digər aktivlər	13	51,422	50,382
Cəmi aktivlər		4,196,676	3,802,309
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15	90,142	116,823
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	16	6,077	28,160
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	14	3,360,854	3,098,537
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	11	17,071	-
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		-	40,046
İcarə öhdəlikləri	3	43,215	-
Digər öhdəliklər	13	106,272	59,701
Subordinasiyalı kredit	17	8,521	-
Cəmi öhdəliklər		3,632,152	3,343,267
Kapital			
Səhmdar kapitalı	18	225,850	225,850
Əlavə ödənilmiş kapital		20,870	20,870
Investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir		5,791	3,897
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		1,437	2,241
Bölüşdürülməmiş mənfəət		310,576	206,184
Cəmi kapital		564,524	459,042
Cəmi öhdəliklər və kapital		4,196,676	3,802,309

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Rövşən Allahverdiyev

İdarə Heyətinin Sədri

Emin Məmmədov

İdarə Heyətinin üzvü, Baş Maliyyə İnzibatçısı

2 mart 2020-ci il

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat**31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2019	2018
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		371,319	264,014
İnvestisiya qiymətli kağızları		34,094	34,510
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		10,455	20,425
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		10,446	13,516
Effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri		426,314	332,465
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(59,834)	(79,575)
İcarə öhdəlikləri		(4,773)	-
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(2,299)	(3,908)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(274)	(4,002)
Digər		(958)	-
		(68,138)	(87,485)
Xalis faiz gəliri		358,176	244,980
Maliyyə aktivləri üzrə kreditin zərəri xərci	12	(24,657)	(15,568)
Kreditin zərəri xərcindən sonra xalis faiz gəliri		333,519	229,412
Xalis haqq və komissiya gəliri	20	93,295	90,419
Xarici valyuta üzrə xalis gəlirlər		28,137	23,449
Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması üzrə xalis zərərlər		(3,624)	(1,324)
Digər əməliyyat gəliri	21	4,059	2,977
Qeyri-faiz gəliri		121,867	115,521
İşçilər üzrə xərclər	22	(96,610)	(78,180)
Ümumi və inzibati xərclər	23	(73,183)	(53,519)
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	9, 10	(16,139)	(13,851)
İstifadə hüququ olan aktivlərin köhnəlməsi	3	(6,372)	-
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat xərci	12	(10,035)	(5,892)
Qeyri-faiz xərcləri		(202,339)	(151,442)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		253,047	193,491
Mənfəət vergisi xərci	11	(57,030)	(42,495)
İl üzrə mənfəət		196,017	150,996

Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2019	2018
il üzrə mənfəət		196,017	150,996
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir</i>			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	9	(1,005)	824
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən kapital alətləri üzrə gəlirlər		2,367	782
Digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi	11	(272)	(321)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir, cəmi		1,090	1,285
il üzrə digər ümumi gəlir, vergidən sonra		1,090	1,285
il üzrə cəmi ümumi gəlir		197,107	152,281

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir</i>	<i>Binalar üçün yenidən qiymətlən- dirmə ehtiyatı</i>	<i>Bölüşdü- rülmemiş mənfəət</i>	<i>Cəmi kapital</i>
1 yanvar 2018-ci il	185,850	20,870	3,271	1,582	150,028	361,601
II üzrə mənfəət	-	-	-	-	150,996	150,996
II üzrə digər ümumi gəlir	-	-	626	659	-	1,285
II üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	626	659	150,996	152,281
İmtiyazlı səhmlərin buraxılması (Qeyd 18)	40,000	-	-	-	-	40,000
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(94,840)	(94,840)
31 dekabr 2018-ci il	225,850	20,870	3,897	2,241	206,184	459,042
II üzrə mənfəət	-	-	-	-	196,017	196,017
II üzrə digər ümumi gəlir/(zərər)	-	-	1,894	(804)	-	1,090
II üzrə cəmi ümumi gəlir/(zərər)	-	-	1,894	(804)	196,017	197,107
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(91,625)	(91,625)
31 dekabr 2019-cu il	225,850	20,870	5,791	1,437	310,576	564,524

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2019	2018
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		435,022	352,902
Ödənilmiş faiz		(87,962)	(87,722)
Alınmış haqq və komissiya		118,562	103,002
Ödənilmiş haqq və komissiya		(22,828)	(14,541)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan realizasiya olunmuş xalis gəlir		22,195	23,622
Alınmış digər əməliyyat gəliri		3,908	1,173
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(83,228)	(72,497)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(68,574)	(53,793)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		317,095	252,146
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis artım/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		268,154	173,989
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(331,007)	(285,612)
Digər aktivlər		(6,783)	(289)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/azalma</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		288,513	649,937
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(26,204)	(144,834)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(21,734)	(36,041)
Digər öhdəliklər		9,849	(8,679)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		497,883	600,617
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(118,716)	(33,281)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		379,167	567,336
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması		(3,054,331)	(1,934,285)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		2,929,801	1,892,767
Əmlak və avadanlıqların alınması		(17,807)	(13,851)
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		151	57
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(6,426)	(4,751)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(148,612)	(60,063)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İmtiyazlı səhmlərin buraxılmasından daxilolmalar	18	–	40,000
Ödənilmiş icarə öhdəliyi	3	(9,062)	–
Subordinasiyalı kreditdən daxilolmalar		8,500	–
Bankın səhmdarlarına ödənilmiş dividendlər, vergini çıxmaqla	18	(82,463)	(85,356)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(83,025)	(45,356)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(2,457)	(6,965)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		145,073	454,952
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə		1,540,129	1,085,177
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	5	1,685,202	1,540,129

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır. Bank 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") verdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın əsas fəaliyyət növü korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və hüquqi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş idarə, 16 müstəqil şöbə (2018-ci il: 12) və 101 filialdan (2018-ci il: 98) ibarətdir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üç illik müddətdə yerli valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 10%-dək (2018-ci il: 15%-dək) olan əmanətlərin və xarici valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 2.5%-dək (2018-ci il: 3%-dək) olan əmanətlərin tam kompensasiya edilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 3,250 (2018-ci il: 2,814) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixinə Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	2019, %	2018, %
Paşa Holding MMC	99.87	99.87
Fiziki şəxslər	0.13	0.13
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2019-cu il tarixində Bankın tam mülkiyyətçiləri və ümumi birgə nəzarəti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva, xanım Arzu Əliyeva və cənab Arif Paşayevdir (31 dekabr 2018-ci il: xanım Leyla Əliyeva və xanım Arzu Əliyeva).

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bank 3 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank tərəfindən təsis edilmiş "Birkart bank olmayan kredit təşkilatı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətin ("törəmə müəssisə") 100%-lik sahibi olmuşdur. 31 dekabr 2019-cu və 2018-ci il tarixlərinə Bank buraxılmış ümumi məbləği 500 AZN olan və hər birinin nominal dəyəri 10 min manat olmaqla 50 səhmə bölünmüş və ödənilməsi gözlənilən səhm kapitalını tam olaraq ödəmişdir. Törəmə müəssisənin birinci filiali 3 aprel 2019-cu il tarixində açılmışdır, 31 dekabr 2019-cu il tarixinə "Birkart BOKT"-nın 19 filiali və 31 işçisi olmuşdur. Törəmə müəssisə Birkart plastik kartları vasitəsilə kreditlərin verilməsini və lizing, faktoring və bank zəmanətlərinin buraxılması kimi digər bank maliyyə xidmətləri asanlaşdırır.

Kapital Bank ASC və onun törəmə müəssisəsi (birlikdə "Bank") hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Bank qeydlərin aparılmasını və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-ə uyğun olaraq həyata keçirir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir səhm üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərlə ölçülmüş binalar, digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə (DÜGƏD) əks etdirilən investisiya qiymətli kağızları və derivativ maliyyə alətləri və öhdəlikləri istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Bank 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minən standartlara müəyyən düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etmişdir. Bank buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş heç bir standartı, şərhini və ya düzəlişi erkən tətbiq etməmişdir. Hər bir düzəlişin xarakteri və təsiri aşağıda təsvir olunur:

16 sayılı MHBS "İcarələr"

16 sayılı MHBS 17 sayılı MUBS "İcarələr", BMHŞK 4 "Müqavilədə icarə əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi" Şərhi, Standartların Şərhi Komitəsinin ("SŞK") 15 sayılı "Əməliyyat icarələri – həvəsləndirmələr" Standartı və SŞK-nın 27 sayılı "İcarənin hüquqi forması da daxil olmaqla əməliyyatın mahiyyətinin qiymətləndirilməsi" standartını əvəz edir. Standart icarələrin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və icarəçilərdən icarələrin çoxunu balans hesabatında tanımağı tələb edir.

16 sayılı MHBS əsasında icarədarın uçotu 17 sayılı MUBS-a uyğun uçot qaydasından əhəmiyyətli fərqlənir. İcarədarlar bütün icarələri 17 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan həmin təsnifata uyğun olaraq təsnif etməyə və iki icarə növünü: əməliyyat və maliyyə icarələrini ayırmağa davam edəcək. Beləliklə, 16 sayılı MHBS Bankın icarədar kimi çıxış etdiyi icarələrə təsir göstərməmişdir.

Bank 16 sayılı MHBS-ni 1 yanvar 2019-cu il ilkin tətbiqetmə tarixi ilə düzəlişlər edilmiş retrospektiv metodundan istifadə etməklə qəbul etmişdir. Bu metoda əsasən, standart retrospektiv qaydada tətbiq edilir və onun ilkin tətbiqinin məcmu təsiri ilkin tətbiqetmə tarixində tanınır. Bank keçidlə bağlı praktiki məqsədəuyğun vasitədən istifadə etməklə standartı yalnız ilkin tətbiq tarixində 17 sayılı MUBS və 4 sayılı BMHŞK şərhini tətbiq etməklə daha əvvəl icarələr kimi müəyyən edilmiş müqavilələrə tətbiq etməyi seçmişdir. Bank, həmçinin, başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 aydan çox olmayan və alış opsiyonunu daxil etməyən (qısamüddətli icarələr) və əsas aktivli azdəyərli olan ("azdəyərli aktivlər") icarə müqavilələri üçün tanıma istisnalarını istifadə etməyi seçmişdir.

1 yanvar 2019-cu il tarixinə 16 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin təsiri (artım/(azalma)) aşağıdakı kimi olmuşdur:

Aktivlər	
İstifadə hüququ olan aktivlər	44,248
Cəmi aktivlər	44,248
Öhdəliklər	
İcarə öhdəlikləri	44,248
Cəmi öhdəliklər	44,248

(a) 16 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin təsirinin xarakteri

Bankın binalar üçün icarə müqavilələri mövcuddur. 16 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsindən əvvəl Bank özünün hər bir icarəsini (icarəçi qismində) ilkin tanınma tarixində maliyyə icarəsi və ya əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirmişdir. Əsas aktivin mülkiyyətçiliyi ilə bağlı əsas etibarilə bütün risklər və mükafatlar Banka ötürüldükdə, həmin icarə maliyyə icarəsi, digər hallarda isə əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirilmişdir. Maliyyə icarələri icarə başlananda icarəyə götürülmüş əmlakın başlanma tarixinə olan ədalətli dəyəri və ya daha aşağı olduğu təqdirdə minimal icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə kapitalaşdırılmışdır. İcarə ödənişləri faiz və icarə öhdəliyinin azalması arasında bölüşdürülmüşdür. Əməliyyat icarəsində, icarəyə götürülmüş əmlak kapitalaşdırılmamış və icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə mənfəət və ya zərər icarə xərcləri kimi tanınmışdır. Əvvəlcədən ödənilmiş icarə və hesablanmış icarə müvafiq olaraq Digər aktivlər və Digər öhdəliklərdə tanınmışdır.

16 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsindən sonra Bank qısa-müddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla bütün icarələr üçün vahid tanıma və ölçmə yanaşmasını tətbiq etmişdir. Bu standart Bank tərəfindən tətbiq edilmiş xüsusi keçid tələbləri və praktiki vasitələri təqdim edir.

Əvvəllər əməliyyat icarəsi kimi uçota alınan icarələr

Bank qısa müddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri istisna olmaqla istifadə hüququ olan aktivləri və icarə öhdəliklərini əvvəllər əməliyyat icarələri kimi təsnifləşdirilmiş icarələr üçün tanımışdır. İstifadə hüququ olan aktivlər əvvəllər tanınmış, hər hansı əlaqəli əvvəlcədən ödənilmiş və yığılmış icarə ödənişləri nəzərə alınmaqla düzəliş edilmiş icarə öhdəliklərinə bərabər məbləğdə tanınmışdır. İcarə öhdəlikləri ilkin tətbiqetmə tarixinə artan faiz dərəcəsi ilə istifadə etməklə diskontlaşdırılmış ödənilməmiş icarə ödənişlərinin cari dəyəri əsasında tanınmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)**

Bank həmçinin mövcud praktiki məqsədə uyğun vasitəni aşağıdakı hallarda tətbiq etmişdir:

- ▶ Əsaslı şəkildə oxşar xarakterli icarələr portfelinə vahid diskont dərəcəsi tətbiq edilmişdir;
- ▶ İkinci tətbiq etmə tarixindən dərhal öncə icarələrin şərtlərinin ağırlaşdırılmış olub-olmadığı ilə bağlı öz qiymətləndirməsinə etibar etmişdir;
- ▶ Qısamüddətli icarələr üzrə istisnaları icarə müddəti ikinci tətbiq etmə tarixindən sonra 12 ay ərzində bitən icarələrə tətbiq etmişdir;
- ▶ İkinci tətbiq etmə tarixində ilkin birbaşa məsrəfləri istifadə etmə hüququ olan aktivin qiymətləndirməsindən çıxmışdır;
- ▶ İcarə müqaviləsində icarənin uzadılması və ya ləğv edilməsi hüquqları olduqda icarə müddətini müəyyənləşdirərək keçmişə nəzər salmışdır.

Yuxarıdakılara əsasən 1 yanvar 2019-cu il tarixinə:

- ▶ 44,248 AZN məbləğində istifadə hüququ olan aktivlər tanınmışdır;
- ▶ 44,248 AZN məbləğində icarə öhdəlikləri tanınmışdır.

1 yanvar 2019-cu il tarixinə icarə öhdəlikləri 31 dekabr 2018-ci il tarixinə əməliyyat icarəsi üzrə öhdəliklərlə aşağıdakı şəkildə üzləşdirilə bilər:

31 dekabr 2018-ci il tarixinə əməliyyat icarəsi üzrə öhdəliklər

1 yanvar 2019-cu il tarixinə orta çəkili artan faiz dərəcəsi

-

9.6%

1 yanvar 2019-cu il tarixinə diskontlaşdırılmış əməliyyat icarəsi üzrə öhdəliklər

-

Rəhbərliyin icarə müqavilələrinin şərtlərinə dair ehtimallarında dəyişiklik

44,248

1 yanvar 2019-cu il tarixinə icarə öhdəlikləri**44,248****(b) Yeni mühasibat uçotu siyasətlərinin xülasəsi**

16 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsindən sonra Bankın yeni mühasibat uçotu siyasətləri aşağıda təsvir edilir. Həmin siyasətlər ilkin tətbiq etmə tarixindən etibarən tətbiq edilmişdir:

Bank icarəçi qismində

Bank, qısamüddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Bank icarə ödənişlərini etmək üçün icarə öhdəliklərini və əsas aktivləri istifadə etmək hüququnu təqdim edən istifadə hüququ olan aktivləri tanıyır.

İstifadə hüququ olan aktivlər

Bank istifadə hüququ olan aktivləri icarənin başlanma tarixində (yeni əsas aktiv istifadə üçün mövcud olduğu tarixdə) tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış köhnəlmə və dəyersizləşmə zərərlerini çıxarmaqla və icarə öhdəliklərinin hər hansı yenidən ölçülməsi üzrə düzəliş etməklə maya dəyəri ilə ölçülür. İstifadə hüququ olan aktivlərin maya dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği, çəkilən ilkin birbaşa xərclər və icarə üzrə alınmış hər hansı güzəştlər çıxıldıqdan sonra icarə müddətinin başlanğıc tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişləri daxildir. Lakin icarə müddətinin sonunda mülkiyyət hüququnun Banka keçəcəyi haqqında kifayət qədər əminlik olmadığı təqdirdə, tanınmış istifadə hüququ olan aktivlər üzrə ehtimal edilən faydalı istifadə müddəti və icarə müddətindən daha qısa olanı istifadə edilməklə düz xətt üsulu ilə köhnəlmə hesablanır. İstifadə hüququ olan aktivlər dəyersizləşməyə məruz qala bilər.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanma tarixində, Bank icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə icarə güzəştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən məhiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişən icarə ödənişləri və zamanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Bank tərəfindən gerçəkləşdirilməsi əsaslı şəkildə yəqin olduğu halda alışı hüququnun gerçəkləşdirildiyi qiymət və icarə müddəti ərzində Bank icarəni ləğv etmə hüququnu gerçəkləşdirsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri daxildir. İndeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişən icarə ödənişləri ödənişin həyata keçirilməsi ilə nəticələnən hal və ya şəraitin baş verdiyi dövrdə xərc kimi tanınır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)**

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə Bank icarənin başlanma tarixinə olan marjinal faiz dərəcəsinə istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artımını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, mahiyyətə sabit icarə ödənişlərində dəyişiklik və ya əsas aktivin alınması üzrə qiymətləndirmədə dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür.

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri

Bank qısa müddətli icarənin tanınması üzrə istisnani qısa müddətli icarələrə tətbiq edir (yeni başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 aydan çox olmayan və alış opsiyonunu daxil etməyən icarələr). Bank həmçinin azdəyərli aktivlərin tanınması üzrə istisnani azdəyərli hesab edilen (yeni 5,000 ABŞ dollarından az) ofis avadanlığının icarəsinə tətbiq edir. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

İcarənin uzadılması hüququ ilə müqavilələrin icarə müddətinin müəyyənləşdirilməsində əhəmiyyətli mühakimə

Bank icarə müddətini icarəçi icarənin uzadılması hüququndan istifadə edəcəyindən əsaslı şəkildə əmin olduqda icarənin uzadılması hüququ ilə əhatə olunmuş müddətlər və icarəçi bu hüquqdan istifadə etməyəcəyindən əsaslı şəkildə əmin olduqda icarənin ləğv edilməsi hüququ ilə əhatə olunmuş müddətlər daxil olmaqla ləğv edilməyən müddət kimi müəyyən edir.

Müəyyən icarə müqavilələrinə əsasən, Bank aktivləri əlavə müddətlərə icarəyə vermək hüququna malikdir. İcarənin uzadılması hüququndan istifadə edəcəyi ilə bağlı əsaslı əminliyin olub-olmamasını qiymətləndirərkən Bank mühakiməni tətbiq edir. Yeni o, icarənin uzadılması hüququnun istifadə edilməsi üçün iqtisadi stimül yaradan bütün müvafiq amilləri nəzərdən keçirir. Başlanğıc tarixindən sonra, Bankın nəzarətində olan və icarənin uzadılması hüququnun istifadə edilməsi (və ya istifadə edilməməsi) imkanına təsir göstərən əhəmiyyətli hadisə və ya şərait baş verdikdə (məs. biznes strategiyasında dəyişiklik) Bank icarə müddətini yenidən qiymətləndirir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda, konsolidasiya edilmiş gəlir haqqında hesabatda və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda tanınmış məbləğlər

Bankın istifadə hüququ olan aktivləri və icarə öhdəliklərinin balans dəyərləri və dövr ərzində hərəkət aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	<i>İstifadə hüququ olan aktivlər</i>	<i>İcarə öhdəlikləri</i>
1 yanvar 2019-cu il	44,248	44,248
Əlavələr	3,256	3,256
Köhnəlmə xərci	(6,372)	-
Faiz xərci	-	4,773
Ödənişlər	-	(9,062)
31 dekabr 2019-cu il	41,132	43,215

2019-cu ildə Bankın icarələr üçün cəmi nağd pul məxarici 9,062 AZN təşkil etmişdir. 2019-cu ildə Bankın istifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəliklərinə 3,256 AZN məbləğində nağdsız əlavələri olmuşdur.

23 sayılı MHBŞK Şərh "Mənfəət vergisinin uçotu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik"

Bu Şərh, mənfəət vergisinin uçotu 12 sayılı "Mənfəət vergisi" adlı MUBS-un tətbiq edilməsinə təsir göstərən qeyri-müəyyənliklərlə bağlı olduğu hallarda verginin uçot qaydasını müəyyən edir, 12 sayılı MUBS-un əhatə dairəsindən kənar olan vergilərə və ya tutumlara tətbiq edilmir və qeyri-müəyyən vergi uçotu ilə bağlı faiz və cərimələrə aid tələbləri özündə əks etdirmir. Şərh xüsusi olaraq aşağıdakı məsələləri əhatə edir:

- Müəssisənin qeyri-müəyyən vergi rejimini ayrı-ayrılıqda nəzərdən keçirib-keçirməməsi;
- Vergi uçotunun vergi orqanları tərəfindən yoxlanılmasına dair müəssisənin fərziyyələri;
- Müəssisə vergiyə cəlb olunan mənfəəti (vergi zərəri), vergi bazasını, istifadə edilməmiş vergi zərərlerini, istifadə edilməmiş vergi kreditlərini və vergi dərəcələrini necə müəyyənləşdirir;
- Müəssisə fakt və şəraitlərdə dəyişiklikləri necə nəzərə alır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

Bank, hər bir qeyri-müəyyən vergi rejimini ayrı-ayrılıqda və ya bir və ya daha çox digər qeyri-müəyyən vergi rejimi ilə birlikdə nəzərdən keçirməli olub-olmadığını müəyyənləşdirir və qeyri-müəyyənliyin həlli yollarından qabaqcadan daha yaxşı xəbər verən yanaşmanı istifadə edir.

Şərhi qəbul etdikdən sonra, Bank qeyri-müəyyən, xüsusilə transfer qiymətləşməsi ilə bağlı qeyri-müəyyən vergi mövqelərinin olub-olmamasını nəzərdən keçirmişdir. Vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi və transfer qiymətləşməsinin təhlilinə əsasən Bank onun vergi rejiminin (o cümlədən tömə müəssisələr üzrə) vergi orqanları tərəfindən qəbul ediləcəyi ehtimalının mövcud olmasını müəyyən etmişdir. Şərh Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

9 sayılı MHBS-yə düzəlişlər "Mənfi kompensasiyanı nəzərdə tutan əvvəlcədən ödəmə növü"

9 sayılı MHBS-yə əsasən, Mənfi kompensasiyanı nəzərdə tutan əvvəlcədən ödəmə növü borc aləti amortizasiya hesablanmış dəyər və ya digər ümumi gəlir vasitəsilə ədalətli dəyər o şərtlə qiymətləndirilə bilər ki, müqavilə ilə nəzərdə tutulan pul vəsaitlərinin hərəkəti "yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsi" (YƏMFÖ) meyarına uyğun olsun və alət bu təsnifatlaşdırma müvafiq olan biznes modeli çərçivəsində saxlanılsın. 9 sayılı MHBS-yə düzəlişlər izah edir ki, müqavilənin erkən xitamı ilə nəticələnən hadisə və ya haldan və müqavilənin xitamına görə müvafiq kompensasiyanı hansı tərəfin ödəməsindən asılı olmayaraq maliyyə aktivləri üzrə YƏMFÖ meyarı tətbiq olunur. Bu düzəlişlər Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

2015-2017-ci illərdə illik təkmilləşdirmələr

12 sayılı MUBS "Mənfi vergisi"

Düzəlişlər izah edir ki, dividendlərin mənfi vergisi nəticələri mülkiyyətçilərə paylamalara deyil, paylara bədən mənfi vergi yaradan keçmiş əməliyyat və ya hadisələrə daha çox bağlıdır. Beləliklə, müəssisə dividendlərin vergi nəticələrini onun həmin keçmiş əməliyyat və ya hadisələri ilkin olaraq harada tanıdığından asılı olaraq mənfi vergi və ya zərər, digər ümumi gəlirdə və ya kapitalda tanıyır.

Müəssisə düzəlişləri 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün tətbiq edilir. Erken tətbiqə icazə verilir. Müəssisə bu düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman onları ən erkən müqayisə edilə bilən dövrün başlanğıcı tarixində və ya bu tarixdən sonra tanınmış dividendlərin mənfi vergisi nəticələrinə tətbiq edir.

Bankın cari təcrübəsinin düzəlişlərə uyğun olması səbəbindən, onlar Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

Konsolidasiya üçün əsas

Tömə müəssisələr, yeni Bankın nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Bank investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərər məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Bank investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Bank:

- ▶ Investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yeni mövcud olan hüquqlar hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ Investisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektini üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

Ümumiyyətlə, fərziyyəyə görə səsvermə hüquqlarının çoxluğu nəzarətin əldə edilməsi ilə nəticələnir. Bu fərziyyəni dəstəkləmək üçün və Bank səsvermə hüquqlarının və ya investisiya obyektində analoji hüquqların çoxluğundan az paya sahib olanda Bank investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- ▶ Investisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Digər müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Bankın səsvermə hüquqları və potensial səsvermə hüquqları.

Tömə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrup daxili əməliyyatlar, balanslar və qrupun şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən realizasiya edilməmiş gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərlişməsini göstərmirsə, realizasiya edilməmiş zərərlər də silinir. Lazım gəldikdə, Bankın qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə tömə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı)

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərli defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir. Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirdikdə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qüdvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərər də hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərərə yenidən təsnif edir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank MZƏD və DÜGƏD ilə maliyyə alətlərini və qeyri-maliyyə aktivlərini, misal üçün binaları, hər balans hesabatı tarixində ədalətli dəyərə ölçür.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi ferziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

İlkin tanınma

Tanınma tarixi

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini və ya öhdəliyi almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin və öhdəliklərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin alınması və ya satılması deməkdir.

İlkin ölçmə

Maliyyə alətlərinin təsnifatı ilkin tanınmada onların müqavilə şərtlərindən və alətləri idarə etmək üçün biznes modelindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilk öncə ədalətli dəyərə ölçülür və MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri həmin məbləğə əlavə edilir və ya bu məbləğdən çıxılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ölçmə kateqoriyaları

Bank bütün maliyyə aktivlərini aktivlərin idarə edilməsi üçün biznes modeli və aktivlərin aşağıdakılardan biri ilə ölçülmüş müqavilə şərtləri əsasında təsnifləşdirir:

- ▶ Amortizasiya edilmiş dəyər;
- ▶ DÜGƏD;
- ▶ MZƏD.

Bank törəmə və ticarət portfelini MZƏD ilə təsnif edir və ölçür. Bank maliyyə alətlərini bu halda MZƏD ilə təyin edə bilər ki, bunu etmək ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluqlarını aradan götürmüş və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmış olsun.

Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri istisna olmaqla maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılanda, törəmə alətlər olanda və ya ədalətli dəyərin təyin edilməsi tətbiq ediləndə amortizasiya edilmiş dəyər və ya MZƏD ilə ölçülür.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər, müştərilərə kreditlər, amortizasiya edilmiş dəyərle investisiya qiymətli kağızları

Bank kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğləri, müştərilərə verilmiş kreditləri, investisiya borc qiymətli kağızlarını və digər maliyyə investisiyalarını yalnız aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetiriləndə amortizasiya edilmiş dəyərle ölçür:

- ▶ Maliyyə aktivləri biznes modeli çərçivəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bu şərtlər təfərrüatı ilə aşağıda açıqlanır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Biznes məqsədinə çatmaq üçün Bank, maliyyə aktivləri qrupunun idarə edilməsini daha yaxşı əks etdirən səviyyədə biznes modelini müəyyən edir.

Bankın biznes modeli hər bir alət üzrə deyil, ümumi portfeller səviyyəsində qiymətləndirilir və aşağıdakılar da daxil olmaqla müşahidə olunan amillərə əsaslanır:

- ▶ Biznes modelin və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin səmərəliliyi hansı yolla qiymətləndirilir və bu məlumatlar müəssisənin əsas idarə heyətinə necə çatdırılır;
- ▶ Biznes modelin (və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) səmərəliliyinə təsir edən risklər, xüsusilə də bu risklərin idarə olunması üsulları; və
- ▶ Biznesi idarə edən menecerlər necə mükafatlandırılır (məsələn, mükafatın idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərinə, yoxsa müqavilə üzrə alınmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanması);
- ▶ Satışların gözlənilən tezliyi, dəyəri və vaxtı da Bankın qiymətləndirməsi üçün vacib amillərdir.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi "ən pis" və ya "stress" kimi ssenariləri nəzərə almadan əqləbatan şəkildə baş verməsi gözlənilən ssenarilərə əsaslanır. İkinci tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Bankın ilkin gözləntilərindən fərqli şəkildə həyata keçirilirsə Bank həmin biznes modelində saxlanılan qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin gələcəkdə yeni yaranan və ya yeni alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən belə məlumatları nəzərə alır.

YƏMFÖ testi

Təsnifləşdirmə prosesinin ikinci addımı olaraq Bank maliyyə aktivinin YƏMFÖ testinə uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müqavilə şərtlərini qiymətləndirir.

Bu testin məqsədləri üçün "Əsas məbləğ" maliyyə aktivinin ilkin tanınma tarixindəki ədalətli dəyəridir və maliyyə aktivinin istifadə müddəti üzrə (məsələn, əsas məbləğ qaytarılanda və ya əlavə/əndirim amortizasiya ediləndə) dəyişə bilər.

Kredit müqaviləsi daxilində faizin ən əhəmiyyətli elementləri adətən pulun zaman dəyərinə görə kompensasiya və kredit riskidir. YƏMFÖ qiymətləndirməsini həyata keçirmək üçün Bank mühakimələr yürüdü və maliyyə aktivinin ifadə edildiyi valyuta və faiz dərəcəsinin müəyyən edildiyi müddət kimi müvafiq amilləri nəzərə alır.

Əksinə, əsas kredit müqaviləsi ilə əlaqəsi olmayan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində minimal səviyyədə daha iri olan risklərə və ya dəyişkənliyə səbəb olan müqavilə şərtləri yalnız əsas məbləğin və faizin ödənişi olan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmır. Belə hallarda maliyyə aktivləri MZƏD ilə ölçülməlidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

DÜGƏD ilə borc alətləri

Aşağıdakı şərtlərin hər ikisi yerinə yetirilərsə, Bank borc alətlərini DÜGƏD ilə ölçür:

- ▶ Alət biznes modeli çərçivəsində həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də maliyyə aktivini satmaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri YƏMFÖ testinə uyğundur.

DÜGƏD ilə borc alətləri sonradan ədalətli dəyərle ölçülür, tanınmış ədalətli dəyərde dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və zərərler isə DÜG-də tanınır. Faiz gəlirləri və məzənnə fərqi gəlir və zərərler mənfəət və ya zərərdə amortizasiya edilmiş dəyərde ölçülmüş maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada tanınır. Tanınması dayandırılarda əvvəllər DÜG-də tanınmış məcmu gəlir və ya zərər DÜG-dən mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilir.

DÜGƏD ilə ölçülmüş borc qiymətli kağızları üzrə GKZ maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda həmin maliyyə aktivlərinin balans dəyərini azaltmır, bunlar ədalətli dəyərde qalır. Əksinə, DÜG-də yığılmış dəyersizləşmə məbləği kimi aktivlər amortizasiya edilmiş dəyərde ölçüləydisə yaranan biləcək ehtiyata bərabər məbləğ mənfəət və ya zərərdə müvafiq xərc yaradılmaqla tanınır. DÜG-də tanınmış yığılmış zərər aktivin tanınması dayandırılarda mənfəət və zərəre aid edilir.

DÜGƏD ilə kapital alətləri

İlkin tanınmada Bank bəzi hallarda 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimat" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, DÜGƏD ilə kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edir. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlir və zərərler heç zaman mənfəət və ya zərəre yenidən təsnifləşdirilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır, lakin Bank alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxilolmalardan faydalanırsa, bu halda belə gəlirlər DÜG-də tanınır. DÜGƏD ilə kapital alətləri üzrə dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılır. Bu alətlər silinəndə, yığılmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və istifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər

Bank maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəliklərini təqdim edir.

Maliyyə zəmanətləri ilkin olaraq maliyyə hesabatlarında alınmış mükafata bərabər olan ədalətli dəyərle tanınır. İlkin tanınmadan sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin olaraq tanınmış və GKZ ehtiyatı məbləğlərindən daha yuxarı olanı ilə ölçülür.

İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər və akkreditivlər kimi öhdəliklər öhdəliyin müddəti ərzində Bankın əvvəlcədən müəyyən edilmiş şərtlərlə müştəriyə kredit təqdim etməsini nəzərdə tutur. Maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə eyni qaydada bu müqavilələr GKZ tələblərinin əhatə dairəsinə daxildir.

Bank bəzən bazar faiz dərəcələrindən aşağıda dərəcə ilə kredit öhdəlikləri verir. Belə öhdəliklər ilkin olaraq ədalətli dəyərde tanınır və sonradan daha yüksək GKZ ehtiyatı məbləği və ya müvafiq olduqda tanınmış gəlirin məcmu gəlir məbləğini çıxmaqla ilkin olaraq tanınmış məbləğlə tanınır.

İcra zəmanətləri

İcra zəmanətləri digər tərəf müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyəndə kompensasiyanın ödənilməsini nəzərdə tutan müqavilələrdir. İcra zəmanətləri kredit riskini ötürmür. İcra zəmanəti müqavilələri üzrə risk digər tərəflə müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi təhlükəsindən ibarətdir. Beləliklə, icra zəmanətləri maliyyə alətləri hesab edilmir və buna görə də 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid edilmir.

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin yenidən təsnif edilməsi

Bank maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün biznes modelini dəyişdiyi müstəsna hallar istisna olmaqla, Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif etmir. Maliyyə öhdəlikləri heç zaman yenidən təsnif edilmir. Bank 2019-cu ildə heç bir maliyyə aktivini və ya öhdəliyini yenidən təsnif etməmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Törəmə maliyyə alətləri

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif törəmə maliyyə alətlərindən, o cümlədən valyuta və kapital bazarlarında fyuçers, forvard, svop və opsiyon alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərle əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərə alan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfi ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda, maliyyə alətinin xüsusiyyətindən asılı olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərde əks etdirilən maliyyə alətlərindən xalis gəlirlər/(zərərlər) və ya məzənnə fərqiindən xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi daxil edilir.

Asılı törəmə alət, birləşmiş alətin pul vəsaitləri hərəkətlərinin bir hissəsinin muxtar törəmə alətə, oxşar şəkildə dəyişməsi ilə nəticələnən, törəmə olmayan əsas aləti də özünə daxil edən hibrid müqavilənin tərkib hissəsidir. Asılı törəmə alət əks təqdirdə müqaviləyə əsasən tələb edilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin bir hissəsi və ya hamısının təyin edilmiş faiz dərəcəsinə, maliyyə alətinin qiymətinə, əmtəə qiymətinə, xarici valyuta məzənnəsinə, qiymət və ya dərəcələr indeksinə, kredit reytinginə və ya kredit indeksinə və ya digər dəyişənə uyğun olaraq düzəliş edilməsinə səbəb olur, bir şərtlə ki, qeyri-maliyyə dəyişəni halında dəyişən müqavilə tərəfinə xas deyildir. Maliyyə alətinə əlavə edilmiş, lakin müqaviləyə əsasən həmin alətdən asılı olmadan köçürülə bilən və ya sövdələşmə üzrə fərqli qarşı tərəfə malik olan törəmə alət asılı törəmə alət deyil, fərdi maliyyə alətidir.

Öhdəliklər və qeyri-maliyyə əsas müqavilələrdən asılı olan törəmə alətlər ayrıca törəmə alətlər kimi uçota alınır və törəmə alət anlayışına uyğun gələndə (yuxarıda müəyyən edildiyi kimi), iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilənin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx əlaqəli olmayanda və əsas müqavilənin özü ticarət üçün saxlanılmıyanda və ya MZƏD ilə təyin edilməyəndə ədalətli dəyərle tanınır. Əsas alətdən ayrılan asılı törəmə alətlər ticarət portfelində ədalətli dəyərle əks etdirilirdi, ədalətli dəyərde dəyişikliklər isə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Maliyyə aktivləri biznes model və YƏMFÖ qiymətləndirmələri əsasında təsnifləşdirilir.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibi pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. lakin tanımadan sonra borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərle, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür.

Gəlir və zərərər mənfəət və zərərde borc öhdəliklərinin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Bank öz borcunu satın alırsa, həmin borc maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş vəsait arasındakı fərq mənfəət və ya zərərde tanınır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- Biznesin adi gedişində;
- Defolt halında; və
- Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıldıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu hallar adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bank maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevrilecəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər, AYKD olması ehtimal edilməyəndə, GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Dəyərsizləşən kreditlərin restrukturizasiyası maliyyə alətinin tanınmasının dayandırılması ilə nəticələnir. Müştəriyə verilən kreditin tanınmasının dayandırılması baxımından qiymətləndirmə apararkən Bank aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- ▶ Kreditin valyutasında dəyişiklik;
- ▶ Qarşı tərəfin dəyişməsi;
- ▶ Dəyişiklik nəticəsində alət artıq YƏMFÖ meyarına uyğun olmayanda.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İkinci EFD (effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Bank, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər EFD istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirinin tərkibində təqdim edilmiş dəyişiklikdən irəli gələn gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış; lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ikinci balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Silinmə

Maliyyə aktivləri yalnız Bank bərpası dayandırdıqda tam və ya qismən silinir. Silinəcək məbləğ yığılmış kredit ehtiyatından böyükdürsə, fərq ilk öncə ehtiyata əlavə kimi tanınır, sonra isə ümumi balans dəyərinə aid edilir. Sonrakı bərpalar kredit zərəri üzrə xərcin azaldılmasına gətirib çıxarır. Silinmə tanınmanın dayandırılmasının bir növüdür.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, beş əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərcləri Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvədə olan və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyən və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərde tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyersizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanınma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri dəyersizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra binalar yenidən qiymətləndirilmiş dəyərə uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyersizləşmə zərərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyəridən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olmaması təmin olunsun.

Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə məbləğ digər ümumi gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərde əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artım mənfəət və ya zərərde əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərde əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aşağıdakı ehtimal edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində düz-xətt üsulu ilə hesablanır:

	İllər
Binalar	20
İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	10
Kompüterlər və digər avadanlıqlar	5
Məbel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitalaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İkinci tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlerini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanması nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə əhəmiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər və geri qaytarılmayan imtiyazlı səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən və səhmdarların digər kapitalla ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və ələcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal edildikdə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, ödənişin nə zaman edildiyindən asılı olmayaraq, Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal edildikdə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır:

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Bank amortizasiya edilən dəyər və ya MZƏD ilə ölçülmüş borc maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin (qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri istisna olmaqla) ümumi balans dəyərinə tətbiq etməklə hesablamalıdır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (müasir üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), ələcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərli nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ikinci effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərinə dəyişiklik faiz gəliri və ya xərc kimi tanınır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)**

Maliyyə aktivləri kredit üzrə dəyərsizləşmiş olanda Bank faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin xalis amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Maliyyə aktivləri bərpa olunsaydı və artıq kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmasa, Bank faiz gəlirlərinin ümumi əsasla hesablanmasına qayıdaçaq.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) üçün Bank faiz gəlirini düzəldilmiş EFD hesablamayla və bu dərəcəni aktivin amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Düzəldilmiş EFD ilkin tanınmada qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti (o cümlədən kredit zərərlərini) AYKD aktivlərinin amortizasiya edilən dəyərində diskontlaşdırılan faiz dərəcəsidir.

Haqq və komissiyalar

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Komissiya gəliri aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

- ▶ Xidmətin göstərilməsindən əldə edilən gəlir xidmət göstərildikcə gəlirlər kimi tanınır (məsələn, plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları, nağd əməliyyatları və s. üzrə xidmətlər);
- ▶ Maliyyə alətinin effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən gəlir effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır və "faiz gəliri" kimi uçota alınır.

Müştəri loyallığı proqramları

Bank bir neçə müştəri loyallığı proqramlarını təklif edir. Bu cür proqramların uçotu, müştəri olaraq kimin müəyyənləşdirilməsindən və Bankın agent və ya əsas tərəf qismində hərəkət etməsindən asılı olaraq dəyişir. Xalların toplanılmasına əsaslanan proqramlar üzrə Bank bir qayda olaraq müştərilər tərəfindən istifadə ediləcəyi gözlənilən toplanmış xallar üçün öhdəliyi tanıyır, hansı ki, xalların istifadə müddəti başa çatdığı təqdirdə mənfəət və ya zərər hesabatında geri qaytarılır. Plastik kartla aparılan əməliyyatlar üzrə keşbek haqq və komissiya gəlirini azaldır.

Dividend gəliri

Gəlirlər, Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərər "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər diling əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr tarixinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

	2019	2018
1 ABŞ dolları	AZN 1.7000	AZN 1.7000
1 avro	AZN 1.9035	AZN 1.9468

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Bankın maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Bank yeni və düzəliş edilmiş bu standartlar və şərtlər (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir).

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

1 sayılı MUBS və 8 sayılı MUBS-a düzəlişlər "Əhəmiyyətlilik" anlayışının tərifi

2018-ci ilin oktyabr ayında MUBSK, standartlar arasında "əhəmiyyətlilik" anlayışını uyğunlaşdırmaq və tərifi müəyyən xüsusiyyətlərinə aydınlıq gətirmək üçün, 1 sayılı "Maliyyə Hesabatlarının təqdim edilməsi" adlı MUBS-a və 8 sayılı "Uçot siyasətləri, uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər və səhvlər" adlı MUBS-a düzəlişlər dərc etmişdir. Yeni tarifə əsasən "məlumatın göstərilməməsi, səhv göstərilməsi və ya anlaşılmaz edilməsinin maliyyə hesabatlarının əsas istifadəçilərinin müəyyən müəssisə haqqında maliyyə məlumatı təqdim edən ümumi məqsədli maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri qərarlara təsir göstərməsinə dair əsaslı ehtimal yaranarsa, bu cür məlumat əhəmiyyətli hesab olunur".

Əhəmiyyətlilik anlayışının tərifi ilə edilən dəyişikliklərin Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi gözlənilir.

Faiz dərəcəsi etalonu islahatı: 9 sayılı MHBS, 39 sayılı MUBS və 7 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

Faiz dərəcəsi etalonu islahatı: 9 sayılı MHBS, 39 sayılı MUBS və 7 sayılı MHBS-yə düzəlişlər faiz dərəcəsi etalonu islahatından birbaşa təsirlənən bütün hecinq münasibətlərinə tətbiq edilən bir sıra azad etmələri əhatə edir. Hecinq münasibətləri o zaman təsirlənir ki islahat hecinq maddəsi və ya hecinq alətinin etalona əsaslanan pul vəsaitlərinin hərəkətinin vaxtı və/və ya məbləği haqqında qeyri-müəyyənliyə səbəb olsun. Faiz dərəcəsi etalonu islahatı nəticəsində mövcud faiz dərəcəsi etalonunun alternativ və təqribən risksiz faiz dərəcəsi (RFD) ilə əvəz edilməsindən əvvəlki dövr ərzində hecinq maddəsi və ya hecinq alətinin etalona əsaslanan pul vəsaitlərinin hərəkətinin vaxtı və/və ya məbləği haqqında qeyri-müəyyənliklər yaranı bilər. Bu, proqnoz əməliyyatının yüksək ehtimallı olub-olmaması və hecinq münasibətinin perspektivdə yüksək dərəcədə effektiv olub-olmamasına dair qeyri-müəyyənliyə gətirib çıxara bilər.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2020-ci il tarixindən qüvvəyə minir, lakin müəssisələr onları daha əvvəl tətbiq etməyi seçə bilər. Düzəlişlərin Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və ehtimallar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur. Əlavə təfəsilatlar Qeyd 25-də təqdim olunur.

Maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərli

Maliyyə aktivlərinin bütün kateqoriyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərli olmasının ölçülməsi mühakimələrin işlədilməsini tələb edir, xüsusilə dəyərsizləşmə zərərli müəyyən edilərkən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və vaxtı və girov dəyərləri, eləcə də kredit riskində əhəmiyyətli artım qiymətləndirilməlidir. Bu qiymətləndirmələr bir neçə amildən irəli gəlir ki, bunların dəyişməsi müxtəlif səviyyəli ehtiyatlarla nəticələnə bilər. Bank tərəfindən GKZ-nin hesablamaları müxtəlif giriş məlumatlarının seçimi və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı bir sıra müvafiq fərziyyələri əhatə edən kompleks modellərin nəticəsidir. Uçot mühakimələri və qiymətləndirmələri hesab olunan GKZ modellərinin elementləri bunlardır:

- ▶ Bankın hər bir kateqoriya üçün Defolt Ehtimalı ("DE") əmsalını təyin edən daxili kredit təsnifatı modeli;
- ▶ Kredit reytingində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını və müvafiq olaraq maliyyə aktivləri üçün LTECL əsasında ehtiyatların ölçülməsi olub-olmadığını qiymətləndirmək, eləcə də keyfiyyətin qiymətləndirilməsi üçün Bankın meyarı;
- ▶ GKZ-ləri ümumi əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin segmentlərə bölünməsi;
- ▶ GKZ modellərinin, o cümlədən müxtəlif düsturların və giriş məlumatları seçiminin işlənilib hazırlanması;
- ▶ Makroiqtisadi ssenarilər ilə işsizlik səviyyəsi və girov dəyərləri kimi iqtisadi giriş məlumatları arasındakı əlaqənin və DE (defolt ehtimalı), DHRH (defolt halında risklərin həcmi) və DHZ (defolt halında zərər) əmsallarına təsirin müəyyənləşdirilməsi;
- ▶ GKZ modelləri üçün iqtisadi giriş məlumatlarını əldə etmək üçün perspektiv makroiqtisadi ssenarilərin seçilməsi və onların həyata keçirilə bilməsinin qiymətləndirilməsi.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları (davamı)**Maliyyə aktivləri üzrə dəyersizləşmə zərərləri (davamı)**

Daha ətraflı məlumat 8-ci və 24-cü Qeydlərdə təqdim edilir.

İcarələr – artan faiz dərəcəsinin qiymətləndirilməsi

Bank icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinə dərhal müəyyən edə bilmir və bu səbəbdən icarə öhdəliklərinin ölçülməsi üçün artan faiz dərəcəsinə (AFD) istifadə edir. AFD Bankın oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququ olan aktivə oxşar dəyərli aktivin əldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, AFD Bankın nəyi "ödəməli olduğunu" əks etdirir, bu isə heç bir müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda (məs. Bank maliyyə əməliyyatları aparmadıqda) və ya icarə şərtlərini əks etdirmək üçün düzəliş edilməli olduqda (məs. icarələr Bankın funksional valyutasında olmadıqda) qiymətləndirilmənin aparılmasını tələb edir.

Bank AFD-ni mümkün olduqda müşahidə edilən giriş məlumatlarından (bazardakı faiz dərəcələri kimi) istifadə etməklə qiymətləndirir və müəssisə ilə bağlı müəyyən qiymətləndirmələr (məs. Bankın kredit reytingi) aparmalıdır. Daha ətraflı məlumatlar 3-cü Qeyddə təqdim edilir.

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2019-cu və 2018-ci il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Kassada olan pul vəsaitləri	533,265	351,270
ARMB-də cari hesablar	608,463	836,365
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	38,877	157,756
ARMB-də müddəti 90 günədek olan müddətli depozitlər	41,727	62,739
Kredit təşkilatlarında müddəti 90 günədek olan müddətli depozitlər	462,704	101,377
Yolda olan pul vəsaitləri	166	30,622
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,685,202	1,540,129

31 dekabr 2019-cu il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 12,647 AZN (2018-ci il: 24,768 AZN) və 26,230 AZN (2018-ci il: 132,988 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesablarda qalıqlar daxildir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə kredit təşkilatlarında ödəmə müddəti 90 günədek olan müddətli depozitlərə dörd (2018-ci il: üç) qeyri-rezident banka qoyulmuş 462,704 AZN (2018-ci il: 101,377 AZN) məbləğində faiz hesablanan qism müddətli depozitlər daxildir.

Pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin bütün qalıqları Mərhələ 1-ə bölüşdürülür. Bankın pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid olan GKZ sıfıradek yuvarlaqlaşdırılır.

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Kredit təşkilatlarında müddətli depozitlər	17,156	331,573
Kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	52,658	41,627
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	13,873	803
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	22,001	20,568
Kredit təşkilatlarından alınacaq digər məbləğlər	18,630	–
	124,318	394,571
Çıxılsın – dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	–	(384)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	124,318	394,187

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə kredit təşkilatlarında müddətli depozitlərə iki qeyri-rezident bankda yerləşdirilmiş 17,156 AZN (2018-ci il: altı qeyri-rezident bankda yerləşdirilmiş 331,573 AZN) məbləğində faiz hesablanan müddətli depozitlər daxildir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar əsasən doqquz (2018-ci il: üç) müştəriyə verdiyi zəmanət məktubları üzrə iki (2018-ci il: iki) qeyri-rezident kredit təşkilatı tərəfindən blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə kredit təşkilatlarına kreditlərə 13,873 AZN (2018-ci il: 803 AZN) məbləğində bir qeyri-rezident bankına və iki rezident bank olmayan kredit təşkilatına (2018-ci il: üç rezident bank olmayan kredit təşkilatına) verilmiş kreditlər daxildir.

Kredit təşkilatları ARMB-də müştərilərdən AZN ilə cəlb edilmiş qalıqların əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 0.5%-i dərəcəsində və xarici valyutada əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 1%-i dərəcəsində faiz hesablanan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il ərzində kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ ehtiyatında dəyişikliklərin təhlili:

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ümumi balans dəyəri	393,768	803	-	394,571
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	49,513	-	-	49,513
Ödənilmiş aktivlər	(319,109)	(657)	-	(319,766)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
31 dekabr 2019-cu ildə	124,172	146	-	124,318
	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə GKZ ehtiyatı	233	151	-	384
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	-	-	-	-
Ödənilmiş aktivlər	(233)	(151)	-	(384)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
31 dekabr 2019-cu ildə	-	-	-	-

31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan il ərzində kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ ehtiyatında dəyişikliklərin təhlili:

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	572,372	-	-	572,372
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	372,940	-	-	372,940
Ödənilmiş aktivlər	(550,741)	-	-	(550,741)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(803)	803	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
31 dekabr 2018-ci ildə	393,768	803	-	394,571
	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	-	-	-	-
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	384	-	-	384
Ödənilmiş aktivlər	-	-	-	-
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(151)	151	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
31 dekabr 2018-ci ildə	233	151	-	384

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. İnvestisiya qiymətli kağızları

İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Amortizasiya olunmuş dəyər də borc qiymətli kağızları		
ABŞ-ın xəzinə çekləri	139,220	-
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	118,583	179,257
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış notlar	117,368	123,608
Korporativ bondlar	19,917	26,971
	395,088	329,836
DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları		
Azərbaycan İpoteka və Kreditlərin zəmanəti fondunun buraxdığı notlar	62,110	-
	62,110	-
DÜĞƏD ilə kapital qiymətli kağızları		
Korporativ səhmlər	7,938	5,570
	7,938	5,570
İnvestisiya qiymətli kağızları	465,136	335,406

İnvestisiya qiymətli kağızlarının bütün qalıqları Mərhələ 1-ə bölüşdürülür. Bankın kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərə aid olan GKZ sıfıradək yuvarlaqlaşdırılır.

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Dövlətlə bağlı müəssisələr	145,814	327,594
Korporativ kreditlər	276,682	126,523
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	1,321,783	993,493
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	52,818	34,745
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	14,777	8,263
Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlər, ümumi	1,811,874	1,490,618
Çıxılsın – kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(106,242)	(80,872)
Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlər	1,705,632	1,409,746

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il ərzində Dövlətlə bağlı müəssisələrə kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərinə və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ümumi balans dəyəri	324,179	7	3,408	327,594
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	53,270	-	-	53,270
Ödənilmiş aktivlər	(232,790)	(7)	(2,253)	(235,050)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(11,564)	-	11,564	-
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnmiş dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	-	-	-	-
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	-	-
31 dekabr 2019-cu il	133,095	-	12,719	145,814

Dövlətlə bağlı müəssisələr

<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə GKZ	-	(1,667)	(13,137)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	-	-	(3,376)
Ödənilmiş aktivlər	-	1,211	8,267
Satılmış aktivlər	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	-	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	(2,532)	-
Diskontun qaytarılması (faiz gəlində tanınma)	2,532	3	3
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnmiş dəyişikliyə görə fərdlər	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	-	-	-
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(1,790)	19	(1,771)
Bərpalar	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	-
31 dekabr 2019-cu il	(7,048)	(2,966)	(10,014)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müşərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müşərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il ərzində korporativ kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlili edilir:

Korporativ kreditlər	Merhələ 1	Merhələ 2	Merhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ümumi balans dəyəri	76,885	24,830	24,808	126,523
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	232,010	-	-	232,010
Ödənilmiş aktivlər	(53,693)	(21,842)	(6,439)	(81,974)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Merhələ 1-ə köçürmələr	2,219	(2,219)	-	-
Merhələ 2-yə köçürmələr	(108,762)	108,762	-	-
Merhələ 3-ə köçürmələr	(2,858)	(7)	2,865	-
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	-	-	-	-
Berpələr	-	-	196	196
Sililmiş məbləğlər	-	-	(73)	(73)
31 dekabr 2019-cu il	145,801	109,524	21,357	276,682

Korporativ kreditlər

Korporativ kreditlər	Merhələ 1	Merhələ 2	Merhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixinə GKZ	(1,658)	(1,769)	(8,494)	(11,921)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(7,207)	-	-	(7,207)
Ödənilmiş aktivlər	857	701	2,059	3,617
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Merhələ 1-ə köçürmələr	(1,062)	1,062	-	-
Merhələ 2-yə köçürmələr	3,845	(3,845)	-	-
Merhələ 3-ə köçürmələr	1,367	1	(1,368)	-
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(756)	(756)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	875	(1,875)	(68)	(1,068)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(6)	(3)	(113)	(122)
Berpələr	-	-	(196)	(196)
Sililmiş məbləğlər	-	-	73	73
31 dekabr 2019-cu il	(2,989)	(5,728)	(8,863)	(17,580)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müşətilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müşətilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlili edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Merhələ 1</i>	<i>Merhələ 2</i>	<i>Merhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ümumi balans dəyəri	482,635	484,213	26,645	993,493
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	902,322	–	–	902,322
Ödənilmiş aktivlər	(324,170)	(238,568)	(13,072)	(575,810)
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Merhələ 1-ə köçürmələr	15,501	(15,328)	(173)	–
Merhələ 2-yə köçürmələr	(514,615)	518,431	(3,816)	–
Merhələ 3-ə köçürmələr	(24,217)	(6,376)	30,593	–
Diskontun qaytarılması	–	–	–	–
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	–	–	–	–
Bərpələr	–	–	5,206	5,206
Sililmiş məbləğlər	–	–	(3,428)	(3,428)
31 dekabr 2019-cu il	537,456	742,372	41,955	1,321,783

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Merhələ 1</i>	<i>Merhələ 2</i>	<i>Merhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə GKZ	(7,567)	(25,239)	(18,004)	(50,810)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(41,955)	–	–	(41,955)
Ödənilmiş aktivlər	4,396	12,061	10,111	26,568
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Merhələ 1-ə köçürmələr	(1,052)	961	91	–
Merhələ 2-yə köçürmələr	25,438	(27,648)	2,210	–
Merhələ 3-ə köçürmələr	12,898	1,035	(13,933)	–
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	–	–	(434)	(434)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	–	–	–	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	823	562	(7,697)	(6,312)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	1,252	3,258	(1,337)	3,173
Bərpələr	–	–	(5,206)	(5,206)
Sililmiş məbləğlər	–	–	3,428	3,428
31 dekabr 2019-cu il	(5,767)	(35,010)	(30,771)	(71,548)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərle kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlili edilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ümumi balans dəyəri	34,448	166	131	34,745
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	21,447	-	-	21,447
Ödənilmiş aktivlər	(3,348)	(22)	(4)	(3,374)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	22	-	(22)	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(982)	982	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(346)	(19)	365	-
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	-	-	-	-
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	-	-
31 dekabr 2019-cu il	51,241	1,107	470	52,818

Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə GKZ	(305)	(28)	(3)	(336)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(236)	-	-	(236)
Ödənilmiş aktivlər	27	3	3	33
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	126	(126)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	2	-	(2)	-
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(3)	(3)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	-	(438)	(230)	(668)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	161	(43)	(62)	56
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	-	-
31 dekabr 2019-cu il	(225)	(632)	(297)	(1,154)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərle kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,085	554	6,624	8,263
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	8,536	–	–	8,536
Ödənilmiş aktivlər	(1,161)	(312)	(431)	(1,904)
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Mərhələ 1-ə köçürmələr	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(3,991)	3,991	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(895)	–	895	–
Diskontun qaytarılması	–	–	–	–
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	–	–	–	–
Barpalar	–	–	35	35
Sililmiş məbləğlər	–	–	(153)	(153)
31 dekabr 2019-cu il	3,574	4,233	6,970	14,777

Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu il tarixinə GKZ	(20)	(116)	(4,532)	(4,668)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,544)	–	–	(1,544)
Ödənilmiş aktivlər	38	50	1,177	1,265
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Mərhələ 1-ə köçürmələr	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	742	(742)	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	654	–	(654)	–
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	–	–	(734)	(734)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə dəyişikliklər	–	–	–	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	–	(135)	–	(135)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən geniş məlumatlarına dəyişikliklər	–	11	(259)	(248)
Barpalar	–	–	(35)	(35)
Sililmiş məbləğlər	–	–	153	153
31 dekabr 2019-cu il	(130)	(932)	(4,884)	(5,946)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlərin dəyərşərtləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Dövlətə aid kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərlərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir.

Dövlətə bağlı müəssisələr	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2018-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	444,050	4,241	1,958	450,249
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	93,457	-	-	93,457
Ödənilmiş aktivlər	(209,024)	(4,163)	(18)	(213,205)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	78	(78)	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(7)	7	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(3,866)	-	3,866	-
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Uçotdan çıxarıma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətinə	(509)	-	-	(509)
dəyişiklik	-	-	-	-
Bərpalar	-	-	-	-
Siliniş məbləğlər	-	-	(2,398)	(2,398)
31 dekabr 2018-ci il	324,179	7	3,408	327,594

Dövlətə bağlı müəssisələr

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2018-ci il tarixinə GKZ	(8,902)	(86)	(1,704)	(10,692)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(4,547)	-	-	(4,547)
Ödənilmiş aktivlər	1,030	79	-	1,109
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(7)	7	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	1,782	-	(1,782)	-
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(579)	(579)
Uçotdan çıxarıma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərlərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	6	-	-	6
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(832)	-	-	(832)
Bərpalar	-	-	-	-
Siliniş məbləğlər	-	-	2,398	2,398
31 dekabr 2018-ci il	(11,470)	-	(1,667)	(13,137)

(Məbləğlər mln Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərle kreditlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il ərzində korporativ kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

Korporativ kreditlər	Marhələ 1	Marhələ 2	Marhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2018-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	34,258	32,401	46,777	113,436
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	83,035	-	-	83,035
Ödənilmiş aktivlər	(21,453)	(20,348)	(15,877)	(57,678)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Marhələ 1-ə köçürmələr	7,984	(7,984)	-	-
Marhələ 2-yə köçürmələr	(23,008)	23,008	-	-
Marhələ 3-ə köçürmələr	(3,931)	(2,247)	6,178	-
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vasitələrinin hərəkətində dəyişiklik	-	-	-	-
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	(12,270)	(12,270)
31 dekabr 2018-ci il	76,885	24,830	24,808	126,523

Korporativ kreditlər	Marhələ 1	Marhələ 2	Marhələ 3	Cəmi
ECL 1 yanvar 2018-ci il tarixinə	(755)	(6,540)	(22,709)	(30,004)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(2,590)	-	-	(2,590)
Ödənilmiş aktivlər	596	2,081	5,550	8,227
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Marhələ 1-ə köçürmələr	(3,114)	3,114	-	-
Marhələ 2-yə köçürmələr	1,086	(1,086)	-	-
Marhələ 3-ə köçürmələr	492	259	(751)	-
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(2,530)	(2,530)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	2,667	(104)	155	2,718
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(40)	507	(479)	(12)
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	12,270	12,270
31 dekabr 2018-ci il	(1,658)	(1,769)	(8,494)	(11,921)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərle kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlili edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	295,735	313,092	37,015	645,842
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	793,092	–	–	793,092
Ödənilmiş aktivlər	(261,355)	(151,481)	(9,729)	(422,565)
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Mərhələ 1-ə köçürmələr	93,022	(91,629)	(1,393)	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(419,411)	420,985	(1,574)	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(18,140)	(5,884)	24,004	–
Diskontun qaytarılması	–	–	–	–
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətilə dəyişiklik	–	–	–	–
Bərpalar	–	–	–	–
Silinişmiş məbləğlər	(308)	(890)	(21,678)	(22,876)
31 dekabr 2018-ci il	482,635	484,213	26,645	993,493

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə GKZ	(4,436)	(16,533)	(31,654)	(52,623)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(36,330)	–	–	(36,330)
Ödənilmiş aktivlər	2,162	4,563	2,727	9,452
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(5,936)	5,289	647	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	22,360	(23,313)	953	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	8,110	709	(8,819)	–
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirləri tənzimləmə)	–	–	(58)	(58)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	–	–	–	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	4,906	819	(3,719)	2,006
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	1,289	2,337	241	3,867
Bərpalar	–	–	–	–
Silinişmiş məbləğlər	308	890	21,678	22,876
31 dekabr 2018-ci il	(7,567)	(25,239)	(18,004)	(50,810)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərle kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri ilə əlaqədar ümumi balans, dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	29,246	492	2,614	32,352
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	7,363	-	-	7,363
Ödənilmiş aktivlər	(2,297)	(73)	(1,131)	(3,501)
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	368	(284)	(84)	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(143)	143	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(89)	(112)	201	-
Diskontun qaytarılması	-	-	-	-
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik	-	-	-	-
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	(1,469)	(1,469)
31 dekabr 2018-cu il	34,448	166	131	34,745

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə GKZ	(197)	(188)	(2,605)	(2,990)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(56)	-	-	(56)
Ödənilmiş aktivlər	-	6	1,068	1,074
Satılmış aktivlər	-	-	-	-
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(155)	77	78	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	2	(2)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	64	(64)	-
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(10)	(10)
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə fərqlər	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	157	(18)	61	200
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən geniş məlumatlarına dəyişikliklər	(56)	33	-	(23)
Bərpalar	-	-	-	-
Sililmiş məbləğlər	-	-	1,469	1,469
31 dekabr 2018-ci il	(305)	(28)	(3)	(336)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərle kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlili edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	890	14	11,151	12,055
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	2,491	–	–	2,491
Ödənilmiş aktivlər	(771)	(54)	(1,863)	(2,688)
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Mərhələ 1-ə köçürmələr	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(594)	594	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(931)	–	931	–
Diskontun qaytarılması	–	–	–	–
Uçotdan çıxarıla ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətilə	–	–	–	–
dəyişiklik	–	–	–	–
Berpələr	–	–	–	–
Silinmiş məbləğlər	–	–	(3,595)	(3,595)
31 dekabr 2018-ci il	1,085	554	6,624	8,263

Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixinə GKZ	(46)	(2)	(9,030)	(9,078)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(133)	–	–	(133)
Ödənilmiş aktivlər	35	2	1,532	1,669
Satılmış aktivlər	–	–	–	–
Mərhələ 1-ə köçürmələr	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	122	(122)	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	–	–	(629)	(629)
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	–	–	–	–
Uçotdan çıxarıla ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə dəyişikliklər	–	–	–	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	2	6	–	6
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına fərqlər	–	–	–	2
Berpələr	–	–	–	–
Silinmiş məbləğlər	–	–	3,595	3,595
31 dekabr 2018-ci il	(20)	(116)	(4,532)	(4,668)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Şərtləri dəyişdirilmiş və restrukturizasiya edilmiş kreditlər**

Bank maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin, müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyersizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vasitələrinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. lakin EFD ilə diskontlaşdırılan pul vasitələrinin hərəkətinə dəyişiklik əsasında Bank, dəyersizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda dəyişikliyə bağlı gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Aşağıdakı cədvəl dövr ərzində dəyişiklik edilmiş Mərhələ 2 və 3 üzrə aktivlər və dəyişikliyə bağlı Bankın məruz qaldığı zərər daxildir.

	2019	2018
Dövr üzrə şərtlərinə dəyişiklik edilmiş kreditlər		
Dəyişikliyə əvvəl amortizasiya edilən dəyər	-	31,210
Dəyişiklik üzrə xalis zərər	-	(509)

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- Korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- Fərdi kreditlərin verilməsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyersizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

Bank 3-cü Mərhələdə bir neçə korporativ və sahibkarlara verilən kreditlər üzrə DHZ əmsalını girovların diskontlaşdırılmış dəyərini istifadə etməklə hesablayır. 31 dekabr 2019-cu ildə həmin kreditlər üzrə maksimal risk həcmi 24,198 AZN (2018-ci il: 26,479 AZN) olmuşdur, bunun üçün 10,255 AZN (2018-ci il: 9,683 AZN) məbləğində GKZ yaradılmışdır. Bu kreditlər üzrə girov olmasaydı GKZ məbləği ümumi qiymətləndirmə əsasında 22,252 AZN (2018: 15,307 AZN) olardı.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

Kreditlər aşağıdakı müştəri növlərinə verilir:

	2019	2018
Dövlətə bağlı müəssisələr	145,814	327,594
Özəl müəssisələr	276,682	126,523
Fiziki şəxslər	1,374,601	1,028,238
Fərdi sahibkarlar	14,777	8,263
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,811,874	1,490,618

Kreditlər əsasən aşağıdakı sənaye sektorlarına verilir:

	2019	2018
Fiziki şəxslər	1,374,601	1,028,238
Ticarət və xidmətlər	137,975	84,181
Tikinti	82,705	103,383
İstehsal	65,185	47,744
Telekommunikasiya	58,403	77,297
Nəqliyyat	57,608	131,459
Kənd təsərrüfatı və qida məhsullarının emalı	22,318	16,973
Digər	13,079	1,343
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,811,874	1,490,618

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankda on iki (2018-ci il: on iki) ən iri borcalıdan alınacaq 282,241 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 16%-i ilə (2018-ci il: 375,884 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 25%-i) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 9,782 AZN (2018-ci il: 12,079 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər və ya yenidən qiymətləndirmə					
31 dekabr 2017-ci il	6,014	5,898	13,707	57,048	82,667
Əlavələr	-	1,516	3,435	9,386	14,337
Silinmələr	-	-	(68)	(455)	(523)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	523	-	-	-	523
31 dekabr 2018-ci il	6,537	7,414	17,074	65,979	97,004
Əlavələr	490	3,462	2,547	17,592	24,091
Silinmələr	-	(23)	(378)	(1,501)	(1,902)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	(1,338)	-	-	-	(1,338)
31 dekabr 2019-cu il	5,689	10,853	19,243	82,070	117,855
Yığılmış köhnəlmə və dəyersizləşmə					
31 dekabr 2017-ci il	-	(844)	(7,313)	(35,712)	(43,869)
Köhnəlmə xərci	(301)	(674)	(2,238)	(7,405)	(10,618)
Silinmələr	-	-	-	455	455
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	301	-	-	-	301
31 dekabr 2018-ci il	-	(1,518)	(9,551)	(42,662)	(53,731)
Köhnəlmə xərci	(333)	(900)	(2,607)	(8,266)	(12,106)
Silinmələr	-	21	390	933	1,344
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	333	-	-	-	333
31 dekabr 2019-cu il	-	(2,397)	(11,768)	(49,995)	(64,160)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2017-ci il	6,014	5,054	6,394	21,336	38,798
31 dekabr 2018-ci il	6,537	5,896	7,523	23,317	43,273
31 dekabr 2019-cu il	5,689	8,456	7,475	32,075	53,695

31 dekabr 2019-cu il tarixinə 36,071 AZN (2018-ci il: 27,769 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar tamamilə köhnəlmişdir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 8,989 AZN (2018-ci il: 2,293 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

31 dekabr 2019-cu və 2018-ci il tarixlərinə binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə Bank müstəqil qiymətləndirici olan KONEKO MMC-ni cəlb etmişdir. Ədalətli dəyər bazar əsaslı sübutlara istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu olaraq müqayisəli təhlil istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində 1,005 AZN (2018-ci il : 824 AZN) məbləğində zərər (2018-ci il: gəlir) digər ümumi gəlirdə tanınmışdır.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilmişdi, balans dəyərləri aşağıdakı kimi olardı:

	2019	2018
İlkin dəyəri	7,658	7,658
Yığılmış köhnəlmə	(4,237)	(3,906)
Xalis balans dəyəri	3,421	3,752

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	<i>Lisenzia</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər			
31 dekabr 2017-ci il	10,277	12,851	23,128
Əlavələr	1,322	3,652	4,974
Silinmələr	(417)	(1,686)	(2,103)
31 dekabr 2018-ci il	11,182	14,817	25,999
Əlavələr	4,768	2,934	7,702
Silinmələr	(1,111)	(49)	(1,160)
31 dekabr 2019-cu il	14,839	17,702	32,541
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2017-ci il	(2,309)	(4,067)	(6,376)
Amortizasiya xərci	(1,400)	(1,833)	(3,233)
Silinmələr	461	1,685	2,146
31 dekabr 2018-ci il	(3,248)	(4,215)	(7,463)
Amortizasiya xərci	(2,300)	(1,733)	(4,033)
Silinmələr	1,111	49	1,160
31 dekabr 2019-cu il	(4,437)	(5,899)	(10,336)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2017-ci il	7,968	8,784	16,752
31 dekabr 2018-ci il	7,934	10,602	18,536
31 dekabr 2019-cu il	10,402	11,803	22,205

11. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Cari vergi xərci	(29,581)	(66,042)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi (xərci)/faydası – müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	(27,721)	23,226
Çıxışın; digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	272	321
Mənfəət vergisi xərci	(57,030)	(42,495)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərle təyin edilmiş kapital investisiyaları üzrə xalis gəlirlər	(473)	(156)
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	201	(165)
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(272)	(321)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi ilə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	253,047	193,491
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(50,610)	(38,698)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(6,405)	(2,586)
Əvvəlki ilin vergi reallaşdırması	-	(1,200)
Digər	(15)	(11)
Mənfəət vergisi xərci	(57,030)	(42,495)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Vergilər (davamı)

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	Müvafiqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi				Müvafiqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi			
	9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin təsiri	Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda	Digər ümumi gəlirdə		Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda	Digər ümumi gəlirdə		
	2017			2018			2019	
Vergidən çıxılan müvafiqəti fərqlərin təsiri								
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	1,035	-	(1,035)	-	-	122	-	122
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	2,949	4,584	-	7,533	(7,533)	-	-
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	46	1,312	1,075	-	2,433	(53)	-	2,380
Qeyri-maddi aktivlər	116	-	(65)	-	51	46	-	97
Digər aktivlər	-	-	32	-	32	(32)	-	-
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	-	-	-	-	623	-	623
Digər öhdəliklər	3,315	-	1,491	-	4,806	1,452	-	6,258
Təxirə salınmış vergi aktivləri	4,512	4,261	6,082	-	14,855	(5,375)	-	9,480
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	(295)	-	38	-	(257)	(745)	-	(1,002)
İnvestisiya qiymətli kağızları	(897)	298	(146)	(156)	(1,001)	(1)	(473)	(1,475)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(16,968)	-	16,968	-	-	(19,679)	-	(19,679)
Müştərilərə ödəniləcək məbləğlər	(1,449)	-	1,449	-	-	-	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	(671)	-	(671)	671	-	-
Kredit təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlər	(753)	-	753	-	-	-	-	-
Əmlak və əvəzliliklər	(921)	-	(1,190)	(165)	(2,276)	(453)	201	(2,528)
İcarə öhdəliyi	-	-	-	-	-	(207)	-	(207)
Digər aktivlər	(264)	-	(264)	-	-	(1,660)	-	(1,660)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(21,647)	298	17,465	(321)	(4,205)	(22,074)	(272)	(26,551)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi (öhdəlikləri)/aktivləri	(17,135)	4,559	23,547	(321)	10,650	(27,449)	(272)	(17,071)

12. Kredit zərəri xərci və digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	Qeyd	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	233	151	-	384
Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlər	8	4,861	(15,150)	(11,374)	(21,663)
Digər maliyyə aktivləri	13	(173)	(328)	(2,877)	(3,378)
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri		4,921	(15,327)	(14,251)	(24,657)
Maliyyə zamanətləri	19	866	891	(81)	1,676
Akkreditivlər	19	(3)	16	(1,990)	(1,977)
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	19	(2,892)	(9,418)	(806)	(13,116)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		(2,029)	(8,511)	(2,877)	(13,417)
Cəmi kredit zərəri üzrə xərc		2,892	(23,838)	(17,128)	(38,074)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Kredit zərəri xərci və digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	Qeyd	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	(233)	(151)	–	(384)
Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlər	8	(6,992)	(4,693)	(2,602)	(14,287)
Digər maliyyə aktivləri	13	(137)	(3)	(757)	(897)
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri		(7,362)	(4,847)	(3,359)	(15,568)
Maliyyə zəmanətləri	19	(1,706)	(743)	4,275	1,826
Akkreditivlər	19	4	25	(1,072)	(1,043)
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	19	(1,839)	(632)	(11)	(2,482)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		(3,541)	(1,350)	3,192	(1,699)
Cəmi kredit zərəri üzrə xərc		(10,903)	(6,197)	(167)	(17,267)

Digər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlarda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Digər qeyri-maliyyə aktivləri	İcra zəmanətləri	Cəmi
1 yanvar 2018-ci il	–	(3,144)	(3,144)
Xərc	(298)	(3,895)	(4,193)
31 dekabr 2018-ci il	(298)	(7,039)	(7,337)
Qaytarılma	298	3,084	3,382
Əvvəlcə silinmiş məbləğlərin bərpası	–	297	297
31 dekabr 2019-cu il	–	(3,658)	(3,658)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Digər maliyyə aktivləri		
Ödenilməkdə olan məbləğlər	25,337	30,427
Törəmə maliyyə aktivləri	5,885	113
Hesablanmış komissiya	5,152	3,856
Yerli büdcədən alınacaq məbləğ	4,319	6,260
Çıxılın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(7,100)	(3,722)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	33,593	36,934
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Yeniden mülkiyyətə alınmış girov	8,284	7,777
Avans ödənişləri	5,423	2,546
Təxirə salınmış xərclər	3,470	2,410
Ehtiyat hissələri	652	715
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	17,829	13,448
Digər aktivlər	51,422	50,382

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə digər maliyyə aktivləri üzrə GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixində GKZ	(170)	(23)	(3,529)	(3,722)
Dövr ərzində dəyişiklik	(173)	(328)	(2,877)	(3,378)
31 dekabr 2019-cu il	(343)	(351)	(6,406)	(7,100)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018-ci il tarixinə digər maliyyə aktivləri üzrə GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci il tarixində GKZ	(33)	(20)	(2,772)	(2,825)
Dövr ərzində dəyişiklik	(137)	(3)	(757)	(897)
31 dekabr 2018-ci il	(170)	(23)	(3,529)	(3,722)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	15,675	2,865
Hesablanmış xərclər	5,255	3,389
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	20,930	6,254
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
İşçilərə ödəniləcək vəsait	31,923	19,716
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə GKZ üçün ehtiyat (Qeyd 19)	26,203	16,167
Təxirə salınmış gəlirlər	11,194	8,480
Yerli büdcəyə ödəniləcək məbləğ	7,377	4,504
Mənfəət vergisi olmayan vergilər	5,835	4,580
Müqavilə üzrə öhdəlik	2,810	–
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	85,342	53,447
Digər öhdəliklər	106,272	59,701

Aşağıdakı cədvəl aktivlər və ya öhdəliklər kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini şərti məbləğləri ilə birlikdə göstərir. Şərti məbləğ, ümumi göstərilməklə, törəmə alətin aid olduğu müvafiq aktivin məbləği, soraq dərəcəsi və ya göstəricisidir və törəmələrin dəyərlində dəyişiklikləri ölçmək üçün baza kimi çıxış edir. Şərti məbləğlər ilin sonuna başa çatmamış əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini əks etdirmir.

	<i>31 dekabr 2019-cu il</i>			<i>31 dekabr 2018-ci il</i>		
	<i>Şərti dəyər</i>	<i>Ədalətli dəyərlər</i>		<i>Şərti dəyər</i>	<i>Ədalətli dəyərlər</i>	
		<i>Aktiv</i>	<i>Öhdəlik</i>		<i>Aktiv</i>	<i>Öhdəlik</i>
Xarici valyuta müqavilələri						
Svoplar – yerli	114,186	5,885	–	20,000	113	–
Cəmi törəmə aktivlər		5,885	–		113	–

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	2,009,262	1,797,089
Müddətli depozitlər	277,185	237,084
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	508,584	339,963
Müddətli depozitlər	565,823	724,401
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	3,360,854	3,098,537
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(39,197)	(9,670)

31 dekabr 2019-cu ildə Bankın on (2018-ci il: on) ən iri müştərisi üzrə məbləğlərin məcmu qalığı 1,393,329 AZN olmuş və ya cəmi müştəri hesablarının 41%-ni (2018-ci il: 1,410,674 AZN və ya 46%-ni) təşkil etmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2019		2018	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	1,074,407	32%	1,064,364	34%
Dövlətlə bağlı müəssisələr	828,805	25%	898,398	29%
Tikinti	421,198	12%	265,583	9%
Enerji	406,085	12%	222,801	7%
Ticarət	252,727	8%	188,077	6%
Nəqliyyat və rabitə	149,256	4%	239,359	8%
Təhsil	121,770	4%	113,001	4%
İstehsal	25,207	1%	10,964	0%
Sığorta	15,048	0%	52,046	2%
Kənd təsərrüfatı	6,381	0%	6,296	0%
Investisiya saxlayan şirkətlər	37	0%	537	0%
Digər	59,933	2%	37,111	1%
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	3,360,854	100%	3,098,537	100%

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	2019	2018
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	48,446	38,954
Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fondu	35,706	36,649
Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	3,454	441
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	2,160	501
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	376	40,278
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	90,142	116,823

2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin proqramı olan Milli Sahibkarlığa Kömək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılaşması imzalamışdır. 2018-ci ildə Fondun adı Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığa Kömək Fonduna dəyişdirilmişdir. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1% (2018-ci il: illik 1%) dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2020-2026-cı (2018-ci il: 2019-2026) illərdə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 7%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

2016-cı ildə Bank Azərbaycan İpoteka Fondu ASC ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün kredit razılaşmasını imzalamışdır. 2018-ci ildə Fondun adı Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna dəyişdirilmişdir. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir (2018-ci il: illik 1% və 4%) və müddəti 2019-2049 (2018-ci il: 2019-2048) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 8%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

2018-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin proqramı olan Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi ilə kənd təsərrüfatı sektorundakı müəssisələrin maliyyələşdirilməsini nəzərdə tutan kredit müqaviləsi imzalamışdır. Bu proqram əsasında, vəsaitlər Banka illik 2% dərəcəsi ilə verilir (2018-ci il: illik 2%) və müddəti 2021-2024 (2018-ci il: 2021-2022) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri illik 7%-dən (2018-ci il: illik 7%-dən) çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlər	5,385	24,205
Cari hesablar	692	3,955
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,077	28,160

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Subordinasiyalı kredit

Subordinasiyalı kredit aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Subordinasiyalı kredit	8,521	–
Subordinasiyalı kredit	8,521	–

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın ABŞ dollarında ifadə edilmiş 8,521 AZN məbləğində bir rezident bankdan alınmış subordinasiyalı krediti olmuşdur.

18. Kapital

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın səhmdar kapitalı adi və imtiyazlı səhmlərdən ibarətdir. Adi səhmlər 17 iyul 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsində qeydiyyatdan keçmiş, beləliklə də 31 dekabr 2019-cu və 2018-ci il tarixlərinə buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapital hər birinin nominal dəyəri 12,39 AZN təşkil edən 15,000,000 adi səhmdən ibarətdir. Bir səhm bir səsvermə hüququnu verir.

14 mart 2018-ci il tarixində səhmdarların qərarı ilə Bank cəmi 40,000 AZN məbləğində geri alına bilməyən imtiyazlı səhmlərin buraxılmasına icazə verilmişdir. İllik ixtiyari dividend bir imtiyazlı səhm üzrə 15% təşkil edir. 24 iyul 2018-ci ildə Bank imtiyazlı səhmlər buraxmış, bunlar da 2018-ci ilin sonunadək səhmdarlar tərəfindən tam ödənilmişdir.

Bankın nizamnamə kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə nizamnamə kapitalının qalığı 225,850 AZN (2018-ci il: 225,850 AZN) təşkil edir.

Səhmdarların 14 mart 2018-ci il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlərlə bağlı cəmi 94,840 manat (o cümlədən səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% mənbədə tutulan vergi) məbləğində dividendlər elan etmişdir. Dividendlər 2018-ci il ərzində tamamilə ödənilmişdir.

Səhmdarların 12 aprel 2019-cu il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlərlə bağlı cəmi 90,600 AZN məbləğində və imtiyazlı səhmlərlə bağlı cəmi 1,025 AZN (hər iki məbləğə səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% mənbədə tutulan vergi daxildir) məbləğində dividendlər elan etmişdir. Dividendlər 2019-cu il ərzində tamamilə ödənilmişdir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanı (o şərtlə ki, həmin azalma əvvəllər kapitolda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər

Bu ehtiyat DÜGƏD ilə təyin edilmiş satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri uçota alır.

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahatlardan, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətindən və AZN-in sabitliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində ABŞ dollarına qarşı devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmək imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyərinin artması, inflyasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur.

Bu çətinliklərə cavab olaraq, ARMB monetar siyasətini sərtləşdirmiş və makroiqtisadi vəziyyəti sabitləşdirmək üçün bir sıra tədbirlər görmüşdür. Bundan əlavə, Azərbaycan hökuməti islahatları sürətləndirmək və maliyyə sistemində dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ni təsdiqləmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

2018-ci ildə ARMB makroiqtisadi sabitliyə, o cümlədən aşağı birqəməli inflyasiyaya və sabit manat məzənnəsinə yönəlmiş pul siyasətini davam etdirdi. Eyni zamanda ARMB tədricən yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsinə 15%-dən 9,75%-ə endirdi.

Bundan əlavə, 2019-cu il ərzində ARMB Azərbaycan manatının sabitliyini qorumaqla pul şərtlərini yüngülləşdirməyə davam etdi. Nəticədə, ARMB-nin yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 9,75%-dən 7,5%-dək azaldı və AZN-nin məzənnəsi dəyişməz olaraq qalmışdır.

Nəhayət, 28 fevral 2019-cu ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin problemlı kreditlər haqqında Fərmanına əsasən, hökumət 2015-ci ildə baş vermiş Azərbaycan manatının devalvasiyası səbəbindən kredit yükü artan vətəndaşlara kompensasiyanın verilməsi üçün vəsaitlər ayırmışdır. Bu tədbir vaxtı keçmiş kreditlərin məbləğlərini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmış, həmçinin bank sistemindəki kapital və likvidliyi dəstəkləmişdir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektı olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2017-ci ilin birinci yarısını əhatə etmişdir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri təsdiq ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallarla uyğunlaşmağı tələb edir. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bank aşağıdakı iki əmsal istisna olmaqla bu əmsallara riayət etmişdir:

- ▶ Təminatı kredit tələbi bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə kredit risklərinin maksimal həddi bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 10 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın əmsalı 24,87% (2018-ci il: 60,25%) olmuşdur.
- ▶ Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən bank, habelə beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən verilmiş minimum investisiya reytinginə malik qeyri-rezident bankın kredit riskinin miqdarı bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə kredit risklərinin maksimal həddi bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 20 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın əmsalı 27,06% olmuşdur.

ARMB-nin birinci əmsalının pozulması dövlətin maliyyələşdirdiyi xüsusi layihələri və dövlət təşkilatları, əsasən rabitə ilə bağlı əməliyyatlarla əlaqəli olmuşdur. İkinci əmsalın pozulması sonradan düzəldilmişdir.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqlarla bağlı hər ay tənzimləyici orqana məlumat təqdim etmiş və Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər**

Bank tərəfindən müştərilərə zamanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zamanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından özünə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

31 dekabrda Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2019	2018
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	560,909	201,752
Maliyyə zamanətləri	343,505	257,124
Akkreditivlər	32,877	2,795
 İcra zamanətləri	 165,749	 112,681
Çıxılsın – kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə GKZ üçün ehtiyatlar (Qeyd 13)	(22,545)	(9,128)
Çıxılsın – icra zamanətləri üçün ehtiyatlar (Qeyd 13)	(3,658)	(7,039)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxılmazdan əvvəl)	1,076,837	558,185
Çıxılsın – zamanətlər və akkreditivlər üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri	(39,197)	(9,670)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	1,037,640	548,515

31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

Maliyyə zamanətləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2019-cu ildə GKZ	(2,325)	(2,961)	-	(5,286)
Yeni risklər	(2,446)	-	-	(2,446)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	1,849	1,540	-	3,389
Mərhələ 1-ə köçürmə	(1,421)	1,421	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	1,293	(1,293)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	81	-	(81)	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	1,348	(777)	-	571
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	162	-	-	162
31 dekabr 2019-cu il	(1,459)	(2,070)	(81)	(3,610)

İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2019-cu ildə GKZ	(2,111)	(632)	(11)	(2,754)
Yeni risklər	(12,882)	-	-	(12,882)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	381	388	11	780
Mərhələ 1-ə köçürmə	(12)	12	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	8,023	(8,023)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	828	-	(828)	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	(17)	(885)	12	(890)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	787	(910)	(1)	(124)
31 dekabr 2019-cu il	(5,003)	(10,050)	(817)	(15,870)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)**

<i>Akkreditiv</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2019-cu ildə GKZ	–	(16)	(1,072)	(1,088)
Yeni risklər	(3,065)	–	–	(3,065)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	–	16	1,072	1,088
Mərhələ 1-ə köçürmə	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmə	–	–	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmə	3,062	–	(3,062)	–
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	–	–	–	–
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	–	–	–	–
31 dekabr 2019-cu il	(3)	–	(3,062)	(3,065)

31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Maliyyə zamanətləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci ildə GKZ	(619)	(2,218)	(4,275)	(7,112)
Yeni risklər	(4,762)	–	–	(4,762)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	444	2,005	3,151	5,600
Mərhələ 1-ə köçürmə	(1,280)	156	1,124	–
Mərhələ 2-yə köçürmə	2,656	(2,656)	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmə	–	–	–	–
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	1,254	(291)	–	963
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(18)	43	–	25
31 dekabr 2018-ci il	(2,325)	(2,961)	–	(5,286)

<i>İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci ildə GKZ	(272)	–	–	(272)
Yeni risklər	(1,744)	–	–	(1,744)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	131	38	–	169
Mərhələ 1-ə köçürmə	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmə	33	(33)	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmə	11	–	(11)	–
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	(183)	(672)	–	(855)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(87)	35	–	(52)
31 dekabr 2018-ci il	(2,111)	(632)	(11)	(2,754)

<i>Akkreditiv</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2018-ci ildə GKZ	(4)	(41)	–	(45)
Yeni risklər	(1,088)	–	–	(1,088)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	4	41	–	45
Mərhələ 1-ə köçürmə	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmə	16	(16)	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmə	1,072	–	(1,072)	–
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	–	–	–	–
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	–	–	–	–
31 dekabr 2018-ci il	–	(16)	(1,072)	(1,088)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	68,968	54,453
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	16,721	14,500
Hesablama əməliyyatları	14,536	12,865
Zəmanətlər və öhdəliklər	10,243	7,710
Agentlik fəaliyyəti	-	12,730
Digər	3,636	3,093
Haqq və komissiya gəliri	114,104	105,351
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	(9,413)	(4,832)
Hesablama əməliyyatları	(5,138)	(3,142)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(3,814)	(4,707)
Zəmanətlər və öhdəliklər	(688)	(1,373)
Digər	(1,756)	(878)
Haqq və komissiya xərcləri	(20,809)	(14,932)
Xalis haqq və komissiya gəliri	93,295	90,419

21. Digər əməliyyat gəliri

31 dekabr 2019-cu il tarixinə 4,059 AZN (2018-ci il: 2,977 AZN) məbləğində digər əməliyyat gəliri əsasən müddətli depozitlərin vaxtından əvvəl götürülməsinə görə müştərilərdən alınan cərimələrdən ibarətdir.

22. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Əmək haqqı və mükafatlar	(81,681)	(62,426)
Sosial sığorta xərcləri	(12,809)	(13,981)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(2,120)	(1,773)
İşçilər üzrə xərclər	(96,610)	(78,180)

23. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Sponsorluq	(22,780)	(5,493)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(8,524)	(4,527)
Əmlak və avadanlıqların təmiri və texniki xidməti	(6,893)	(5,542)
Marketinq və reklam xərcləri	(6,726)	(6,250)
Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üzrə xərclər	(4,822)	(4,528)
Rəbətə xidmətləri	(4,139)	(3,009)
Ofis təchizatı	(3,442)	(3,089)
Mühafizə xidmətləri	(2,969)	(2,540)
Nümayəndəlik xərcləri	(2,623)	(1,390)
Yerləşmə və icarə haqqı	(1,867)	(10,260)
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	(1,788)	(1,481)
Kommunal xərclər	(1,228)	(1,124)
Əmlak və avadanlıqların sığortası	(932)	(603)
Tənzimləmə haqları	(789)	(903)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(665)	(539)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(421)	(403)
Digər	(2,575)	(1,838)
Ümumi və inzibati xərclər	(73,183)	(53,519)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosedurları, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risqlərin idarə edilməsi strukturu

Müşahidə Şurası risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsinə görə məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

Müşahidə Şurası

Müşahidə şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit Komitəsi

Audit komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri və daxili auditin fəaliyyətinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələlərinə görə məsuliyyət daşıyır və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risqlərin idarə olunması departamenti

Risqlərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin, eləcə də ümumi maliyyə strukturunun idarə olunmasına görə məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik risklərinə görə məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və Audit komitəsinə nəticə və tövsiyələr haqqında hesabat verir.

Risqlərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risqlərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanaraq aparılır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşıma qabiliyyətinə nəzarət edir və onu ölçür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə idarə heyətinə, risk komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabat kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərliyi üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq məqsədilə girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olması, iş növünün eyni coğrafi regionda yer alması, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklərdir. Konsentrasiyalar Bankın fəaliyyətinin xüsusi sənayelərə təsir göstərən hadisələrə nisbi həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək məqsədilə, Bankın siyasət və prosedurlarına müxtəlif xüsusiyyətlərə malik portfellerin idarə edilməsi qaydaları daxil edilir. Kredit riskləri üzrə müəyyən edilmiş konsentrasiyalar müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirməməsi səbəbindən Bankın zərər çəkması riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifatlandırılması sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərərli qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Törəmə maliyyə alətləri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeyd edildiyi kimi törəmə maliyyə alətlərindən irəli gələn kredit riski istənilən vaxt müsbət ədalətli dəyərli törəmə alətləri ilə məhdudlaşır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zamanatlar əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yaranı bilər. Bu cür ödənişlər akkreditiv şərtləri əsasında müştərilərdən toplanılır. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda aşağıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yaranı bilər maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovun və digər risk azaldan üsulların təsiri Qeyd 8-də göstərilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi

Bank EFD-yə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün GKZ-ni bir neçə ehtimala ölçülmüş ssenari əsasında hesablayır. Pul vəsaitlərinin çatışmazlığı müqaviləyə uyğun olaraq müəssisəyə ödəniləcək pul vəsaitləri ilə müəssisənin əldə etməyi ehtimal etdiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqdır. GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıda təsvir olunur və əsas elementləri aşağıdakılardır:

DE	<i>Defolt ehtimalı</i> müəyyən vaxt cıvannda defolton mümkünüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yaranı bilər.
DHRH	<i>Defolt halında riskin həcmi</i> , müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmi qiyətləndirilməsidir.
DHZ	<i>Defolt halında zərər</i> müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditörün əldə etməyi gözlədiyi (o cümlədən hər hansı girovun realizasiyasından) pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

GKZ üzrə ehtiyat aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır. Lakin əmələ gəldiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (12aGKZ) əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarət AMəGKZ-nin bir hissəsidir. Həm AMəGKZ, həm də 12aGKZ maliyyə alətinin müvafiq portfelinin xüsusiyyətindən asılı olaraq ya fərdi, ya da məcmu əsasla hesablanır.

Bank hər hesabat dövrünün sonunda, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi (defolt) riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadah sonra əhəmiyyətli artıbmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini müəyyən etmişdir. Yuxarıdakı prosese əsaslanaraq, Bank kreditləri Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD üzrə aşağıdakı kimi qruplaşdırır:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Bank ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyersizləşmiş hesab olunan kreditlər, Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyersizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərle qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Defolton tərfi və bərpa olunma

Borcalan müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Bank maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ə (kredit üzrə dəyersizləşmə) aid olduğunu hesab edir. Gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstərdiyi kimi iş gününün bağlanması gəder ödənilməyəndə Bank banklardan alınacaq məbləğlərin defolta uğramasını hesab edir və dərhal tədbirlər görür.

Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasının keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Bank ödənişin aparılmayacağını göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələr baş verdikdə, Bank hadisənin müştərinin defolta uğramış kimi hesab edilməsi və bu səbəbdən GKZ-nin hesablanması üçün Mərhələ 3 kimi qiymətləndirilməsi ilə nəticələnməsi və ya Mərhələ 2-nin məqsədəuyğun olmasını diqqətlə nəzərdən keçirir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bu cür hadisələrə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Defolta uğramış və kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər aşağıdakılardır:
 - ▶ Müqavilədə qeyd edilən tarixdən 90 gündən artıq gecikmə ilə əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödənişlə kreditlər;
 - ▶ Hər bir fərdi restrukturizasiya zamanı müqavilədə qeyd edilən tarixdən 30 gündən az gecikmə (əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödəniş) ilə üç il ərzində 2 dəfə restrukturizasiya olunmuş kreditlər;
 - ▶ Restrukturizasiya zamanı portfelin riskə məruz qalan hissəsi 30-a bərabər olan "problemli" restrukturizasiya olunmuş kreditlər; (ilkin olaraq Mərhələ 3), xalis cari dəyər üzrə zərərin restrukturizasiyası 10%-dən artıq olduqda;
 - ▶ Rəhbərlik tərəfindən vaxtı keçmiş hesab olunan istənilən kredit (Mərhələ 2-nin meyarlarına cavab verən vaxtı keçmiş kreditlər istisna olmaqla).
- ▶ Borcalanın müflisləşmə, ödəniş qabiliyyətinin olmaması və ya oxşar şəraitdə olacağı/olması barədə məlumatın mövcud olması;
- ▶ Defolta uğramış (Daxili reytinglərə əsaslanan yanaşma və xarici reytingə uyğun olaraq);
- ▶ Eyni borcalanın digər maliyyə alətləri üzrə defolta uğramış.

Ən azı 6 ardıcıl ay ərzində defolt meyarlarından heç birinin qarşılanmadığı zaman maliyyə alətinin "bərpa olunmuş" hesab edilməsi və nəticədə Mərhələ 3-dən xaric yenidən təsnifləşdirilməsi Bankın siyasəti çərçivəsindədir. Bərpa olunmadan sonra aktivin Mərhələ 2 və ya Mərhələ 1 kimi təsnifləşdirilməsi barədə qərar bərpa olunma zamanı yenilənmiş kredit dərəcəsi və onun ilkin tanınma ilə müqayisədə kredit riskində əhəmiyyətli artımın göstəricisi olub-olmamasından asılıdır.

Daxili reyting və DE-nin qiymətləndirilməsi prosesi

Bankın Risklərin idarə edilməsi departamenti öz daxili reyting modellərindən istifadə edir. Bank korporativ müştəriləri Moody's modelinə əsasən qiymətləndirən əsas portfeller üçün ayrıca modelləri istifadə edir. Kiçik və orta müəssisələr və istehlak kreditlərinə daxili dərəcələrdən istifadə etməkə müvafiq olaraq 1-dən 20-dək və 1-dən 4-dək dərəcələr verilir. Modeller həm keyfiyyət, həm kəmiyyət məlumatlarını özündə birləşdirir və borcalana aid məlumatlarla yanaşı, borcalanın davranışına təsir göstərə biləcək əlavə xarici məlumatlardan istifadə edir. Praktiki cəhətdən uyğun olduqda, onlar, həmçinin milli və beynəlxalq xarici reyting agentliklərinin məlumatlarına əsaslanır. Proqnoz məlumatı və 9 sayılı MHBS-yə uyğun riskin mərhələli təsnifləşdirilməsini özündə birləşdirən DE-lər hər bir dərəcə üçün təyin edilir. Bu proses hər bir iqtisadi ssenari üçün uyğun şəkildə təkrar olunur.

Xəzinedarlıq və bankdaxili münasibətlər

Bankın xəzinedarlıq və bankdaxili münasibətləri və qarşı-tərəfləri maliyyə xidmətləri üzrə təşkilatlar, banklar, broker-dilerlər, mübadilə məntəqələri və kliring-hesablaşma mərkəzlərindən ibarətdir. Bu münasibətlər üçün Bank maliyyə məlumatları və digər xarici məlumat (məs. xarici reytinglər) kimi ictimaiyyət üçün açıq olan məlumatı təhlil edir və yuxarıdakı cədvəldə göstəriləni kimi daxili reyting təyin edir.

Korporativ və kiçik biznesin kreditləşməsi

Korporativ kreditlər üçün, borcalanlar Bankın xüsusi kredit riski ilə məşğul olan işçiləri tərəfindən qiymətləndirilir. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi aşağıdakılar kimi müxtəlif əvvəlki dövrlər üzrə, cari və proqnoz məlumatlarını nəzərə alan kredit qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır:

- ▶ Müştəri tərəfindən hazırlanmış proqnozlar və büdcələrlə birlikdə əvvəlki dövrlər üzrə maliyyə məlumatı. Müştərinin maliyyə nəticələrini qiymətləndirmək üçün bu maliyyə məlumatlarına nail olunmuş və gözlənilən nəticələr, ödəmə qabiliyyəti əmsali, likvidlik əmsali və hər hansı digər müvafiq əmsallar daxildir.
- ▶ Xarici tərəflərdən alınan ictimaiyyət üçün açıq olan müştərilərə dair məlumatlar. Bu məlumatlara reyting agentlikləri tərəfindən verilmiş xarici reyting dərəcələri daxildir.
- ▶ Hər hansı makro-iqtisadi və ya coğrafi məlumat, məs. xüsusi sənaye üzrə müvafiq ÜDM-in artımı və müştərinin fəaliyyət göstərdiyi coğrafi segmentlər.
- ▶ Şirkətin fəaliyyəti üçün münasib olan müştərinin rəhbərliyinin keyfiyyəti və bacarıqlarına dair istənilən digər əsaslandırılmış məlumat.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Reyting üsullarının mürekkəbliyi və detallaşdırma dərəcəsi Bankın risk həcmi və müştərinin mürekkəbliyi və həcminə əsasən dəyişir. Bəzi daha sadə kiçik biznes kreditləri Bankın perakəndə məhsullar üçün modelləri daxilində qiymətləndirilir.

İstehlak və ipoteka kreditləri

İstehlak kreditlərinə təminatlı fərdi kreditləri kredit kartları və overdraftlar daxildir. Bu məhsullar, həmçinin ipoteka kreditləri və daha sadə kiçik biznes kreditləri əsasən borc yükünün gəlirə nisbəti və ödənişin gəlirə nisbəti əmsallarına əsaslanan avtomatlaşdırılmış qiymətləndirmə aləti ilə qiymətləndirilir. Modellərin digər əsas giriş məlumatları ÜDM-in artımı, şəxsi gəlir/əmək haqqı səviyyələrində dəyişikliklər, şəxsi borc öhdəliyidir.

Bankın daxili kredit reytingi dərəcələri aşağıdakı kimidir:

<i>KOM-lar üçün daxili reyting dərəcələri</i>	<i>Korporativ və maliyyə təşkilatları üçün Moody's-ə əsaslanan daxili/xarici reytinglər</i>	<i>Daxili reytingin təsviri</i>
1	Aaa	Yüksək reyting
2-4	Aa1-Aa3	
5-7	A1-A3	
8-10	Baa1-Baa3	Standart reyting
11-13	Ba1-Ba3	
14-16	B1-B3	
17-19	Caa1-Caa3	Qeyri-standart reyting
20	Ca	
Defolt	C	Dəyersizləşmiş

İstehlak kreditləri üçün daxili reyting gecikmə günlərinin sayına əsaslanır. Yüksək dərəcəli reyting Mərkəzi Bank və Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi üçün istifadə edilir.

Defolt halında risklərin həcmi

Defolt halında risklərin həcmi (DHRH) dəyersizləşmənin hesablanmasına məruz qalan və həm müştərinin defolta yaxınlaşdıqda risk həcmünün artırılması qabiliyyəti, həm də potensial əvvəlcədən ödəmələrə ünvanlanan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərindən ibarətdir. Mərhələ 1-ə aid edilən kredit üzrə GKZ-ni hesablamaq üçün, Bank 12aGKZ-nin hesablanması üçün 12 ay ərzində mümkün defolt hallarını qiymətləndirir. Mərhələ 2 və Mərhələ 3-ə aid edilən maliyyə aktivləri üçün defolt halında risklərin həcmi alətlərin müddəti ərzində baş verən hadisələr üçün nəzərə alınır.

Bank GKZ-ləri mümkün risk həcmələrinin nəticələrinin diapazonunu modeləşdirərək çox hissəli ssenariyə uyğun şəkildə müxtəlif vaxtlarda müəyyən edir. Daha sonra 9 sayılı MHBS üzrə DE Bankın modellərinin nəticələrinə əsasən hər bir iqtisadi ssenari üçün təyin olunur.

Defolt halında zərər

Korporativ kreditləşmə aktivləri üçün, DHZ-nin dəyərləri ən azı hər rüb müştərilərlə iş üzrə menecerlər tərəfindən qiymətləndirilir və Bank tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi müəyyən DHZ dərəcəsi ilə nəticələnən standartlaşdırılmış DHZ-nin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Bu DHZ dərəcələri hər hansı saxlanılan girovdan bərpa olunması və ya realizə edilməsi gözlənilən məbləğlə müqayisədə gözlənilən DHRH-i nəzərə alır.

Bank gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin qiymətləndirilməsinə uyğun olan əsas parametrlərə əsaslanaraq perakəndə kreditləşmə məhsullarını daha kiçik oxşar portfeller üzrə segmentləşdirir. Tətbiq edilən məlumatlar əvvəlki dövrlər üzrə toplanmış zərər haqqında məlumatlara əsaslanır və daha geniş əməliyyat xüsusiyyətlərinin toplusunu (məs. məhsulun növü) və borcalanın xüsusiyyətlərini əhatə edir.

Uyğun olduqda, maliyyə alətlərinin hər bir qrupu üçün 9 sayılı MHBS üzrə DHZ-i müəyyən etmək üçün son məlumat istifadə edilir. Proqnoz məlumatlarının qiymətləndirilməsi zamanı, gözlənti müxtəlif ssenariyə əsaslanır. Əsas giriş məlumatlarının nümunələrinə ipoteka kreditləri üçün əmlak qiymətləri daxil olmaqla girovların dəyəri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusu və qrupda zərərlərin göstəricisi olan digər faktorlarda dəyişikliklər daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

DHZ dərəcələri hər bir aktiv sinfinin Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD segmenti üçün qiymətləndirilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Bank GKZ-yə məruz qalan aktivlərə davamlı şəkildə nəzarət edir. Aletin və ya aletlər portfelinin 12aGKZ və ya AMəGKZ-yə məruz qalıb-qalmamasını müəyyən etmək üçün Bank ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirir.

Müştərinin/obyektin gözləmə siyahısına daxil edilməsi və ya kredit hadisəsi səbəbindən hesabın restrukturizasiya olunması kimi aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün Bank həmçinin ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir. Bəzi hallarda, Bank həmçinin yuxarıdakı "Defoltun təfərrüatı" bölməsində izah edilən hadisələri defoltun əksi kimi kredit riskində əhəmiyyətli artım kimi nəzərə ala bilər. Kredit dərəcələrində dəyişikliyə baxmayaraq, müqavilə üzrə ödənişlərdə 30 gündən artıq gecikmə olarsa, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur.

Eyni aktivlər qrupu üçün GKZ-ləri məcmu şəkildə qiymətləndirdikdə, Bank ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün eyni prinsiplərdən istifadə edir.

Məcmu əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin qruplaşdırılması

Aşağıdakı amillərdən asılı olaraq, Bank GKZ-ləri məcmu və ya fərdi əsasla hesablayır.

Bankın GKZ-ni fərdi əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DE;
- ▶ Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş həddən yuxarı olan və girov qoyulmuş Mərhələ 3-ə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ.

Bankın GKZ-ni məcmu əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Bütün tələbat və ipoteka kreditləri üçün DE və DHZ;
- ▶ Mərhələ 1 və Mərhələ 2-yə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ;
- ▶ Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş həddən yuxarı olmayan və girov qoyulmamış Mərhələ 3-ə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ.

Proqnoz məlumatı və müxtəlif iqtisadi ssenarilər

GKZ modellərində, Bank aşağıda göstərilən iqtisadi giriş məlumatları kimi proqnoz məlumatının geniş diapazonuna əsaslanır:

- ▶ ÜDM-in artım dərəcələri;
- ▶ Problemlili kredit dərəcələri;
- ▶ İstehlak artımının dərəcələri;
- ▶ İnflyasiya;
- ▶ İşsizlik dərəcəsi;
- ▶ Monetar siyasət dərəcəsi;
- ▶ Real və nominal effektiv mübadilə məzənnələrinin dinamikası;
- ▶ Daşınmaz əmlakın qiyməti.

GKZ-lərin hesablanması üçün istifadə edilən giriş məlumatları və modellər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tarixinə bazanın bütün amillərini əhatə etmir. Bunu əks etdirmək üçün, bu cür fərqlər əhəmiyyətli olduqda keyfiyyət düzəlişləri və ya təsnifat meyarları müvəqqəti düzəlişlər kimi edilir.

Bank proqnoz məlumatını üçüncü tərəf mənbələrindən əldə edir (xarici reyting agentlikləri, hökumət orqanları, məs. mərkəzi banklar və xarici maliyyə təşkilatları). Bankın kredit riski departamentinin ekspertləri çox hissəli ssenarilərə tətbiq edilən çəkilişləri müəyyən edir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti*

Yuxarıda təsvir edildiyi kimi, maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

31 dekabr 2019-cu il	Qeyd		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri- standart reyting	Dəyərsiz- ləşmiş	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	Mərhələ 1	1,126,267	25,551	119	-	1,151,937
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	Mərhələ 1 Mərhələ 2	63,448 -	60,724 -	- 146	- -	124,172 146
Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərli kreditlər	8						
- Dövlətlə bağlı müəssisələr		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	59,515 - 10,748	73,580 - -	- - 1,971	133,095 - 12,719
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	2,760 - -	125,951 5,164 961	17,090 104,360 620	- - 19,776	145,801 109,524 21,357
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	537,456 735,614 18,669	- 6,697 2,347	- 61 20,939	537,456 742,372 41,955
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	50,947 120 233	294 987 138	- - 99	51,241 1,107 470
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	3,574 1,215 38	- 3,018 -	- - 6,932	3,574 4,233 6,970
Amortizasiya olunmuş dəyərli borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	386,176	8,912	-	-	395,088
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	-	62,110	-	-	62,110
Maliyyə zamanətləri	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	3,251 - -	200,674 2,717 110	64,433 72,320 -	- - -	268,358 75,037 110
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	3,647 - -	384,939 155,266 687	6,222 8,196 1	- 4 1,947	394,808 163,466 2,635
Akkreditivlər	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	23,338 - -	2,744 - -	- - -	- - 6,795	26,082 - 6,795
Cəmi			1,608,887	2,454,639	360,568	58,524	4,482,618

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

31 dekabr 2018-ci il	Qeyd		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri- standart reyting	Dəyersiz- ləşmiş	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	Mərhələ 1	1,178,327	10,532	-	-	1,188,859
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	Mərhələ 1	236,125	157,643	-	-	393,768
		Mərhələ 2	-	-	803	-	803
Amortizasiya olunmuş dəyərli müşərilərə verilmiş kreditlər	8						
- Dövlətlə bağlı müəssisələr		Mərhələ 1	26,158	217,678	80,343	-	324,179
		Mərhələ 2	-	-	7	-	7
		Mərhələ 3	-	171	-	3,237	3,408
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 1	425	52,080	24,380	-	76,885
		Mərhələ 2	-	7,738	17,092	-	24,830
		Mərhələ 3	-	-	333	24,475	24,808
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		Mərhələ 1	-	482,389	246	-	482,635
		Mərhələ 2	-	477,243	6,957	13	484,213
		Mərhələ 3	-	13,333	1,721	11,591	26,645
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		Mərhələ 1	-	34,448	-	-	34,448
		Mərhələ 2	-	-	166	-	166
		Mərhələ 3	-	73	26	32	131
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		Mərhələ 1	-	1,085	-	-	1,085
		Mərhələ 2	-	405	149	-	554
		Mərhələ 3	-	-	-	6,624	6,624
Amortizasiya olunmuş dəyərli borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	329,836	-	-	-	329,836
Maliyyə zəmanətləri	19	Mərhələ 1	18,343	168,706	106,442	-	293,491
		Mərhələ 2	-	6,054	70,056	-	76,110
		Mərhələ 3	-	202	2	-	204
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	19	Mərhələ 1	1,903	156,451	2,575	-	160,929
		Mərhələ 2	-	34,903	5,451	-	40,354
		Mərhələ 3	-	235	234	-	469
Akkreditivlər	19	Mərhələ 1	-	-	-	-	-
		Mərhələ 2	-	562	-	-	562
		Mərhələ 3	-	-	-	2,233	2,233
Cəmi			1,791,117	1,821,931	316,983	48,205	3,978,236

Müşərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi ilə bağlı daha ətraflı məlumat 8-ci Qeyddə göstərilir.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəlikləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2019				2018			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,196,268	475,839	13,095	1,685,202	1,305,764	223,811	10,554	1,540,129
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	40,777	58,603	24,938	124,318	21,218	339,390	33,579	394,187
Investisiya qiymətli kağızları	298,190	166,946	–	465,136	303,653	31,753	–	335,406
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,705,005	10	617	1,705,632	1,383,588	–	26,158	1,409,746
Digər maliyyə aktivləri	30,798	1,983	812	33,593	36,934	–	–	36,934
	<u>3,271,038</u>	<u>703,381</u>	<u>39,462</u>	<u>4,013,881</u>	<u>3,051,157</u>	<u>594,954</u>	<u>70,291</u>	<u>3,716,402</u>
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	3,310,288	39,639	10,927	3,360,854	2,936,421	160,215	1,901	3,098,537
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	90,142	–	–	90,142	116,823	–	–	116,823
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,022	–	55	6,077	4,795	23,365	–	28,160
Digər maliyyə öhdəlikləri	20,908	22	–	20,930	6,036	218	–	6,254
Subordinasiyalı kredit	8,521	–	–	8,521	–	–	–	–
	<u>3,435,881</u>	<u>39,661</u>	<u>10,982</u>	<u>3,486,524</u>	<u>3,064,075</u>	<u>183,798</u>	<u>1,901</u>	<u>3,249,774</u>
Xalis aktivlər/ (öhdəliklər)	<u>(164,843)</u>	<u>663,720</u>	<u>28,480</u>	<u>527,357</u>	<u>(12,918)</u>	<u>411,156</u>	<u>68,390</u>	<u>466,628</u>

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2019, %	2018, %
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	56.86	59.28

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili*

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə yerilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödəniş tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2019-cu ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	8,943	12,189	35,807	48,098	105,037
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	5,399	30	712	-	6,141
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,740,384	489,995	163,557	-	3,393,936
İcarə öhdəliyi	2,143	5,923	21,741	9,602	39,409
Digər maliyyə öhdəlikləri	20,930	-	-	-	20,930
Subordinasiyalı kredit	-	765	1,530	9,483	11,778
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	2,777,799	508,902	223,347	67,183	3,577,231

31 dekabr 2018-ci ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	33,605	24,424	36,266	34,475	128,770
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	27,838	38	938	-	28,814
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,397,636	571,097	179,284	-	3,148,017
Digər maliyyə öhdəlikləri	6,254	-	-	-	6,254
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	2,465,333	595,559	216,488	34,475	3,311,855

Bankın kreditlə bağlı təəhhüdlərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt civarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılı bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2019	635,578	324,121	132,504	10,838	1,103,041
2018	258,157	215,025	90,062	11,221	574,465

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin in məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Müddətlər üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Bazar riski**

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə, bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla, Bankın mənfəət və ya zərər haqqında hesabatının faiz dərəcələrindəki məntiqi baxımdan mümkün olan dəyişikliklərə həssaslığı nümayiş etdirilir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir.

Valyuta	%-də (azalma)/ artma 2019	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı 2019
----------------	--	---

ABŞ dolları

-

-

Valyuta	%-də (azalma)/ artma 2018	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı 2018
----------------	--	---

ABŞ dolları

-0.15%/+0.50%

20.48/(68.26)

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta pozisiyaları üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Pozisiyalara gündəlik monitorinq edilir.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərli minimalaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirini hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

31 dekabrda xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2019-cu il		31 dekabr 2018-ci il	
ABŞ dolları	+10%/-3%	12,858/(3,857)	+14%/-3%	9,521/(2,040)
Avro	+10%/-6%	1,150/(690)	+14%/-3%	87/(19)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuzə xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərin ölçülməsi**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, birbaşa və ya dolaylı yolla bazarda müşahidə edilən ikinci məlumatlardan istifadə edən digər mexanizmlər;
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ikinci məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Bank aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər					
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər					
DÜGƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2019-cu il	7,150	62,110	788	70,048
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2019-cu il	–	5,689	–	5,689
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2019-cu il	1,685,202	–	–	1,685,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2019-cu il	–	124,318	–	124,318
Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2019-cu il	159,137	235,232	–	394,369
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2019-cu il	–	–	1,704,352	1,704,352
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2019-cu il	–	–	33,593	33,593

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər					
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2019-cu il	–	–	3,366,850	3,366,850
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2019-cu il	–	2,536	87,190	89,726
Subordinasiyalı kredit	31 dekabr 2019-cu il	–	–	6,077	6,077
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2019-cu il	–	–	8,521	8,521
				20,930	20,930

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər					
	Qiyətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri ilə ölçülən aktivlər					
DÜGƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2018-ci il	4,782	-	788	5,570
Əmlak və əvədarlıqlar – bina	31 dekabr 2018-ci il	-	6,537	-	6,537
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2018-ci il	1,540,129	-	-	1,540,129
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2018-ci il	-	394,187	-	394,187
Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2018-ci il	26,971	303,721	-	330,692
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2018-ci il	-	-	1,403,856	1,403,856
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2018-ci il	-	-	36,934	36,934
Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər					
	Qiyətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2018-ci il	-	-	3,117,386	3,117,386
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2018-ci il	-	76,044	40,779	116,823
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2018-ci il	-	-	28,160	28,160
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2018-ci il	-	-	6,254	6,254

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)***Ədalətli dəyərə əks etdirilməmiş maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri*

Aşağıda Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	Balans dəyəri 2019	Ədalətli dəyər 2019	Reallaşdırılm amış gəlir /(zərər)	Balans dəyəri 2018	Ədalətli dəyər 2018	Reallaş- dırılmamış gəlir/(zərər)
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,685,202	1,685,202	-	1,540,129	1,540,129	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	124,318	124,318	-	394,571	394,571	-
Investisiya qiymətli kağızları – amortizasiya olunmuş dəyərlə borc qiymətli kağızları	395,088	394,369	(719)	329,836	330,692	856
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,705,632	1,704,352	(1,280)	1,409,746	1,408,542	(1,204)
Digər maliyyə aktivləri	33,584	33,584	-	36,934	36,934	-
Maliyyə öhdəlikləri						
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	3,360,854	3,366,850	(5,996)	3,098,537	3,117,386	(18,849)
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	90,142	89,726	416	116,823	116,823	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,077	6,077	-	28,160	28,160	-
Subordinasiyalı kredit	8,521	8,521	-	-	-	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	20,930	20,930	-	6,254	6,254	-
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyərde cəmi tanınmamış dəyişiklik			(7,579)			(19,197)

Qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələri

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərə hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxminən bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Tөрəmə alətlər

Bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən faiz dərəcəsi svopları, valyuta forvard müqavilələri və valyuta svopu müqavilələridir. Ən çox tətbiq olunan qiymətləndirmə metodlarına cari qiymətin hesablamalarından istifadə etməklə forvard qiymətinin müəyyən edilməsi və svop modelləri daxildir. Modeller qarşı tərəflərin kredit ödəmə qabiliyyəti, valyuta spotu, forvard dərəcələri və faiz dərəcəsi əyriləri də daxil olmaqla müxtəlif ilkin verilənlərin istifadə edilməsini nəzərdə tutur. Bazarda müşahidə olunmayan əhəmiyyətli ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən uzunmüddətli opsiyalardır. Bu törəmə alətlər binomial modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Modeller bazar dərəcəsinin dəyişkenliyi də daxil olmaqla müxtəlif müşahidə olunmayan fərziyyələri əhatə edir.

Investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən investisiya qiymətli kağızları əsas etibarilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modeller vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələri (davamı)***Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri*

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB, dövlət təşkilatları və kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

Əmlak və əvadanlıqlar – binalar

Əmlak və əvadanlıqlar – binaların ədalətli dəyəri bazarla müqayisə etmə üsulundan istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Bu o deməkdir ki, qiymətləndirici tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələr müəyyən əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya şəraitindəki fərqlərə uyğunlaşdırılaraq bazar əməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. Yenidən qiymətləndirmə tarixinə binaların ədalətli dəyərləri akkreditasiya olunmuş müstəqil qiymətləndirici KONEKO MMC tərəfindən həyata keçirilmiş 31 dekabr 2019-cu il tarixinə qiymətləndirmələrə əsaslanır.

3-cü səviyyəli ədalətli dəyərlə ölçülmüş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəkət

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş 3-cü səviyyəli aktivlərin açılış və yekun məbləğləri üzvləşdirilir:

	1 yanvar 2019-cu il	Mənfəət və ya zərər qeyd edilmiş cəmi gəlir	Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş cəmi gəlir	Alışlar	Satışlar	31 dekabr 2019-cu il
Aktivlər						
Amortizasiya edilmiş dəyərlə investisiya qiymətli kağızları	788	-	-	-	-	788
Cəmi	788	-	-	-	-	788

	1 yanvar 2018-ci il	Mənfəət və ya zərər qeyd edilmiş cəmi gəlir	Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş cəmi gəlir	Alışlar	Satışlar	31 dekabr 2018-ci il
Aktivlər						
Amortizasiya edilmiş dəyərlə investisiya qiymətli kağızları	538	-	-	250	-	788
Cəmi	538	-	-	250	-	788

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 24-cü Qeyddə göstərilir.

	2019			2018		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,685,202	-	1,685,202	1,540,129	-	1,540,129
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	36,059	88,259	124,318	331,559	62,628	394,187
Investisiya qiymətli kağızları	347,783	117,353	465,136	285,923	49,483	335,406
Müştərilərə verilmiş kreditlər	781,874	923,758	1,705,632	716,621	693,125	1,409,746
Əmlak və əvədanlıqlar	-	53,695	53,695	-	43,273	43,273
Qeyri-maddi aktivlər	-	22,205	22,205	-	18,536	18,536
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	41,132	41,132	-	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	-	-	-	-	10,650	10,650
Cari mənfəət vergisi aktivləri	47,934	-	47,934	-	-	-
Digər aktivlər	51,422	-	51,422	50,382	-	50,382
Cəmi	2,950,274	1,246,402	4,196,676	2,924,614	877,695	3,802,309
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	3,213,261	147,593	3,360,854	2,938,928	159,609	3,098,537
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	19,724	70,418	90,142	56,212	60,611	116,823
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	5,403	674	6,077	27,324	836	28,160
Subordinasiyalı kreditlər	21	8,500	8,521	-	-	-
İcarə öhdəliyi	11,894	31,321	43,215	-	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	-	17,071	17,071	-	-	-
Cari vergi öhdəlikləri	-	-	-	40,046	-	40,046
Digər öhdəliklər	106,272	-	106,272	59,701	-	59,701
Cəmi	3,356,575	275,577	3,632,152	3,122,211	221,056	3,343,267
Xalis	(406,301)	970,825	564,524	(197,597)	656,639	459,042

Mənfi fərq bir il ərzində dövlət təşkilatlarından ibarət müştərilər qarşısında öhdəliklərin əhəmiyyətli dərəcədə cəmləşməsi ilə bağlıdır. Rəhbərlik hesab edir ki, bu səviyyədə maliyyələşdirmə Bank üçün yaxın gələcəkdə də mövcud olacaq və vəsaitlər istifadə edildiyi təqdirdə Bank qənaətbəxş bildiriş alaraq ödənişin aparılmasını təmin etmək üçün likvidli aktivləri sata bilecək.

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar" MHBS-ə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2019				2018			
	Sahndarlar / yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan mülkiyyətçilər	Digər aidiyyəti olan tərəflər	Əsas rəhbərlik heyəti	Sahndarlar / yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan mülkiyyətçilər	Digər aidiyyəti olan tərəflər	Əsas rəhbərlik heyəti
1 yanvarda kredit qalığı, ümumi	-	-	20,012	4,665	-	931	-	3,534
II ərzində verilmiş kreditlər	-	58,000	10,060	5,817	-	-	25,347	9,180
II ərzində kredit ödəmələri	-	(17,489)	(17,277)	(6,066)	-	(901)	(5,335)	(8,158)
Digər hərəkətlər	-	277	28	(6)	-	(30)	-	109
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	40,788	12,823	4,410	-	-	20,012	4,665
Çıxılsın: 31 dekabrda dəyersizləşmə üçün ehtiyat	-	(317)	(622)	(21)	-	-	(386)	(15)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	-	40,471	12,201	4,389	-	-	19,626	4,650
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	41,007	-	-	-	31,574	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq faiz gəliri	-	1,235	-	-	-	916	-	-
Kreditlər üzrə faiz gəliri	-	25,382	2,048	331	-	4,632	485	377
Kreditlər üzrə dəyersizləşmə (xərci)/geri qaytarma	-	(317)	(236)	(6)	-	9	(386)	(1)
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	35,622	-	-	-	-	-	-
İstifadə hüququ olan aktivlərin köhnəlməsi	-	(4,376)	-	-	-	-	-	-
Digər aktivlər	74	3,467	159	-	-	-	-	-
1 yanvarda depozitlər	-	14,587	-	41,484	-	72,639	-	43,330
II ərzində alınmış depozitlər	-	2,561	-	37,591	-	192,671	-	17,253
II ərzində ödənilmiş depozitlər	-	(9,793)	-	(36,438)	-	(249,756)	-	(18,521)
Digər hərəkətlər	-	(827)	-	(46)	-	(967)	-	(578)
31 dekabrda depozitlər	-	6,528	-	42,591	-	14,587	-	41,484
31 dekabrda cari hesablar	34,034	36,491	8,738	4,985	22	37,340	7,291	5,943
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	-	12,647	-	-	-	18,244	-	-
İcarə öhdəliyi	-	35,154	-	-	-	-	-	-
Digər öhdəliklər	-	2,534	-	-	-	-	-	-
İcarə öhdəliyi üzrə faiz xərci	-	(4,103)	-	-	-	-	-	-
Depozitlər üzrə faiz xərci	-	(494)	-	(1,950)	-	(3,301)	-	(2,043)
Ümumi və inzibati xərclər	-	(8,204)	(12,170)	-	-	(9,942)	(3,167)	-
Komissiya gəliri	79	2,706	250	17	-	13,123	410	10
Komissiya xərci	-	(332)	-	-	-	-	-	-
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan xalis gəlirlər/(zərər): dilinq	-	291	180	2	-	277	413	-
Verilmiş akkreditivlər və zəmanətlər	-	13	2,750	-	-	17	18,620	-
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	-	1,000	1,089	1,169	-	-	-	-

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2019	2018
Əmək haqqı və digər ödənişlər	13,911	12,691
Sosial sığorta xərcləri	2,162	2,855
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	16,073	15,546

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Bankın 75,078 AZN məbləğində borcalanlara verilmiş kreditlərlə bağlı ana şirkətdən girov kimi alınmış zəmanəti olmuşdur və Bank effektiv faiz dərəcəsinin bir hissəsi kimi uçota alınmış 779 AZN məbləğində zəmanət haqqı çəkmişdir.

28. Maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər

	Qeyd	Subordinasiyalı kredit
31 dekabr 2018-ci il tarixinə balans dəyəri		-
Kreditin verilməsindən daxilolmalar		8,500
Digər		21
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	17	8,521

"Digər" setrinə subordinasiyalı kreditlər üzrə hesablanmış, lakin hələ ödənilməmiş faizlərin təsiri daxildir. Bank ödənilən faizləri əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti kimi təsnifləşdirir.

29. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı ARMB tərəfindən, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətlərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsali

ARMB banklardan 1 dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 5.5% (2018-ci il: 5%) və 11% (2018-ci il: 10%) dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2019-cu və 2018-ci il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsali aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2019	2018
1 dərəcəli kapital	232,423	229,632
2 dərəcəli kapital	172,153	122,079
Çıxılslar: kapitaldan tutulmalar	(6,070)	(5,289)
Cəmi nizamlayıcı kapital	398,506	346,422
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	2,496,474	2,146,613
Cəmi nizamlayıcı kapitalın və risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərdən digər tutulmalar	-	(14,906)
Kapital adekvatlığı əmsali (1 dərəcəli kapital)	9.31%	10.07%
Kapital adekvatlığı əmsali (Cəmi kapital)	15.96%	15.55%

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

30. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

30 yanvar 2020-ci il tarixində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı koronavirus infeksiyasının yayılmasını "İctimai səhiyyə sahəsində beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən fəvqəladə vəziyyət" elan etmişdir. İlin başa çatmasından sonra dünya maliyyə və əmtəə bazarlarında qeyri-sabitlik artmışdır. Hal-hazırda Azərbaycanın səhiyyə orqanları lazımi ehtiyat tədbirlərini həyata keçirir. Bankın rəhbərliyi infeksiyasının yayılmasının Bankın fəaliyyətinə mümkün təsirlərini izləməyə davam edəcək.